

Interreg Greece-Bulgaria bestwateruse

European Regional Development Fund

Τίτλος έργου: Best Water Use Ακρωνύμιο Έργου: Best - U

Παραδοτέο D6.1.3: Σχέδιο Κεφαλαιοποίησης Αποτελεσμάτων του
Έργου Best Water Use
Πακέτο Εργασίας 6: Ανάπτυξη Σχεδίου Κεφαλαιοποίησης
Αποτελεσμάτων του Έργου

Αναθέτουσα Αρχή:

Εκπόνηση παραδοτέου:

Μάρτιος 2019

Το Έργο συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και από εθνικούς πόρους των χωρών που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Συνεργασίας Interreg V-A «Ελλάδα-Βουλγαρία 2014-2020»

Πίνακας περιεχομένων

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΟΥ	4
2.1 Ομάδες στόχοι του έργου	4
2.2 Αναμενόμενα αποτελέσματα	4
2.3 Εταιρικό σχήμα	5
3. ΣΧΕΔΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ	7
3.1 ΕΥΘΥΝΗ ΕΤΑΙΡΩΝ.....	7
3.2 ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ	7
4. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ	9
4.1 Εύρεση χρηστών	9
4.2 Ομάδες στόχοι του σχεδίου κεφαλαιοποίησης.....	10
4.3 Αποτελέσματα του έργου	10
4.3.1 Ιστοσελίδα του έργου	11
4.3.2 Συμπεράσματα Έρευνας Κοινής Γνώμης	11
4.3.3 Οδηγός Καλών Πρακτικών	15
4.3.4 Εγχειρίδιο Εκπαιδευτών	16
4.3.5 Πιλοτική Δράση και Τελετή Βράβευσης «Βέλτιστης Χρήσης ύδατος».....	17
5. ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ	18
6. ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ	22
7. ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ	25
8. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ	25
7.1 LIFE 2014-2020	26
8.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΔ	28
8.3 INTERREG 2014 – 2020	29
8.4 ΕΣΠΑ 2014-2010.....	32
9. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	36
9.1 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: Σύμφωνο Συνεργασίας Δράσεων Κεφαλαιοποίησης.....	36

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με το πρόγραμμα Interreg¹, η κεφαλαιοποίηση μπορεί να γίνει αντιληπτή ως μια ολοκληρωμένη διαδικασία που συγκεντρώνει τα πολύτιμα αποτελέσματα ενός προγράμματος και έργου σε ένα συγκεκριμένο τομέα της περιφερειακής αναπτυξιακής πολιτικής. Επιτρέπει τον εντοπισμό και την ανταλλαγή γνώσεων, την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα επιτεύγματα του Interreg σε ένα συγκεκριμένο τομέα (κεφάλαιο).

Ως εκ τούτου, το «κεφάλαιο» πρέπει να νοείται ως τα αποτελέσματα / γνώση των προγραμμάτων / έργων που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία νέων γνώσεων για τη στήριξη της ανάπτυξης μελλοντικών πολιτικών και προγραμμάτων. Επομένως, ο όρος "Κεφαλαιοποίηση" αναφέρεται στη συλλογή δεδομένων σχετικά με την εφαρμογή των προγραμμάτων, τα αποτελέσματα των έργων και τον αντίκτυπό τους σε ένα συγκεκριμένο τομέα, καθώς και τις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν, ώστε να μοιραστούν οι συσσωρευμένες γνώσεις και εμπειρίες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για άλλα προγράμματα και τα σχέδια.

Το Σχέδιο Στρατηγικής Κεφαλαιοποίησης του έργου Best-U έχει σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτρέπει την εκμετάλλευση των παραδοτέων και των αποτελεσμάτων του έργου, τη βελτιστοποίηση της αξίας τους, την ενίσχυση του αντικτύπου τους και την επίδραση της ένταξής τους σε πολλαπλά επίπεδα. Το σχέδιο κεφαλαιοποίησης επικεντρώνεται στη βιωσιμότητα των αποτελεσμάτων του έργου και των επιπτώσεών του σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Ωστόσο, πριν προχωρήσουμε με τη στρατηγική κεφαλαιοποίησης, καλό είναι να διαχωρίσουμε τους όρους "διάδοση" και "αξιοποίηση/ εκμετάλλευση"².

- ▶ Η **διάδοση** είναι μια προγραμματισμένη διαδικασία παροχής πληροφοριών για τα αποτελέσματα των προγραμμάτων και των πρωτοβουλιών σε βασικούς παράγοντες. Εμφανίζεται όταν προκύψει το αποτέλεσμα των προγραμμάτων και των πρωτοβουλιών.
- ▶ Η αξιοποίηση/ εκμετάλλευση είναι (α) μια προγραμματισμένη διαδικασία μεταφοράς των επιτυχημένων αποτελεσμάτων των προγραμμάτων και των πρωτοβουλιών στους αρμόδιους φορείς λήψης αποφάσεων σε τοπικά, περιφερειακά, εθνικά ή ευρωπαϊκά συστήματα που ρυθμίζονται, αφενός, και (β) μια προγραμματισμένη διαδικασία για να πειστούν οι τελικοί αποδέκτες - οι αποδέκτες/ενδιαφερόμενοι να υιοθετήσουν και / ή να εφαρμόσουν τα αποτελέσματα των προγραμμάτων και των πρωτοβουλιών, αφετέρου.

Η διάδοση και η αξιοποίηση/εκμετάλλευση είναι συνεπώς διακριτές αλλά στενά συνδεδεμένες μεταξύ τους.

Το παρόν Σχέδιο Κεφαλαιοποίησης αρχίζει με μια σύντομη περιγραφή του έργου, των ομάδων-στόχων του και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων όπως περιγράφονται στην πρόταση του έργου, ακολουθούν οι στόχοι του σχεδίου κεφαλαιοποίησης, συνεχίζει με τον καθορισμό των χρηστών του σχεδίου κεφαλαιοποίησης, της ομάδας στόχου και των αποτελεσμάτων του έργου . Στη συνέχεια, περιγράφει τα εργαλεία που πρέπει να χρησιμοποιηθούν καθώς και τις διάφορες δραστηριότητες που πρέπει να εκτελεστούν. Το σχέδιο κεφαλαιοποίησης ολοκληρώνεται περιγράφοντας τη βιωσιμότητα των αποτελεσμάτων του έργου και τις δυνατότητες χρηματοδότησης για μελλοντικά προγράμματα.

¹ [file:///C:/Users/User5/Downloads/Capitalisation%20plan%20SUMMARY%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User5/Downloads/Capitalisation%20plan%20SUMMARY%20(1).pdf)

² https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/programme-guide/annexes/annex-ii_en

2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΟΥ

Η συνεχιζόμενη επιδείνωση του περιβάλλοντος συνέβαλε στη διαπίστωση ότι κανένα μέτρο προστασίας του περιβάλλοντος και καμία νομοθεσία δεν μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωση και προστασία του, και δεν επαρκούν για την επίτευξη της βιωσιμότητάς του, εάν δεν υιοθετήσουν οι πολίτες την κατάλληλη υπεύθυνη περιβαλλοντική συμπεριφορά, μέσω της οποίας θα προχωρήσουν σε δράσεις για την προστασία και τη διατήρηση του περιβάλλοντος. Αυτό που χρειάζεται είναι μια νέα κουλτούρα για το νερό, η οποία μπορεί να υπάρξει μόνο μέσω διαβουλεύσεων με τις τοπικές κοινότητες και όταν όλοι συνειδητοποιήσουν το μέγεθος του προβλήματος και αναζητήσουν κοινούς αποδεκτούς τρόπους για να το λύσουν.

Στόχος του έργου είναι η καταγραφή, συλλογή και προώθηση πληροφοριών και δεδομένων σε πολιτικό, επιστημονικό, τεχνολογικό και επικοινωνιακό επίπεδο που θα βοηθήσουν τους τοπικούς φορείς να ενεργοποιηθούν για να πετύχουν πιο ορθολογική και βιώσιμη διαχείριση των αστικών υδάτων, εστιάζοντας στην ανάγκη περαιτέρω ενημέρωσης, εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης των παιδιών, των πολιτών και τοπικών αρχών, τόσο στον τομέα της εξοικονόμησης των διαθέσιμων υδατικών πόρων όσο και στην αναβάθμιση της ποιότητάς τους.

Ο ειδικός στόχος του έργου είναι η ενίσχυση της διαχείρισης των υδάτων, μέσω της προώθησης εκστρατειών «πράσινης συμπεριφοράς» στους τομείς της διαχείρισης των υδάτων, της εφαρμογής πιλοτικών δραστηριοτήτων ενσωμάτωσης των υφιστάμενων καινοτόμων μεθόδων / τεχνολογιών και της διαμόρφωσης περιβαλλοντικής εκπαιδευτικής πολιτικής.

Ειδικότερα, το BEST-U στοχεύει στην:

- Ανάπτυξη της ικανότητας ορθής διαχείρισης των υδατικών πόρων από τα εμπλεκόμενα μέρη και τους φορείς λήψης αποφάσεων,
- Ενίσχυση της γνώσης και την ευαισθητοποίηση των χρηστών υδατικών πόρων, ώστε να συμμετέχουν αποτελεσματικότερα στις περιβαλλοντικές δράσεις,
- Δημιουργία εκπαιδευτικών διαδικασιών που θα προωθήσουν την ολοκληρωμένη, συστηματική και διεπιστημονική προσέγγιση των περιβαλλοντικών θεμάτων και ειδικότερα τη βέλτιστη διαχείριση των υδατικών πόρων,
- Δημιουργία αισθήματος ευθύνης, μεταξύ των μαθητών και των εκπαιδευτικών, σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος και τις συνθήκες βιώσιμης διαβίωσης.

2.1 Ομάδες στόχοι του έργου

Μέσω της εφαρμογής του, το έργο, απευθύνθηκε στις ακόλουθες κατηγορίες δικαιούχων:

1. Τοπικά σχολεία και παιδικοί σταθμοί.
2. Αγρότες και επιχειρήσεις.
3. Τοπικοί φορείς.
4. Κατοίκους της περιοχής παρέμβασης.

2.2 Αναμενόμενα αποτελέσματα

Τα βασικά αποτελέσματα από την υλοποίηση του έργου είναι:

Παραδοτέο D6.1.3: Σχέδιο Κεφαλαιοποίησης Αποτελεσμάτων του Έργου

- **Πολίτες με υπεύθυνη περιβαλλοντική συμπεριφορά** που θα προβούν σε δράσεις για την προστασία και τη διατήρηση των υδάτινων πόρων και του περιβάλλοντος γενικότερα.
- **Παιδιά με υπεύθυνη περιβαλλοντική συμπεριφορά**, που αφού μάθουν πώς τα ίδια να εξοικονομούν νερό, θα ευαισθητοποιήσουν τους γονείς και τη γειτονιά για τη σημασία του νερού και τους τρόπους εξοικονόμησής του.
- **Δημιουργία δικτύου σε θέματα διαχείρισης υδάτων**, με τη συμμετοχή εκπαιδευτικών οργανισμών, τοπικών αρχών και πολιτών. Σκοπός του δικτύου είναι η ανταλλαγή εμπειριών και καθημερινών πρακτικών για τη διαχείριση των υδάτων και η μεταφορά της διαθέσιμης τεχνολογίας και τεχνογνωσίας (θεσμική ενίσχυση)

Επίσης, προώθηση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου διαχείρισης στις τοπικές αρχές προκειμένου να εφαρμοστούν αποτελεσματικά και οι πολιτικές, οι στρατηγικές, η νομοθεσία και οι δεσμεύσεις της ΕΕ σχετικά με τη βιώσιμη διαχείριση των υδάτων στις περιοχές τους.

- **Προώθηση μιας ολοκληρωμένης βιώσιμης διαχείρισης των υδάτων**, με επίκεντρο τα αστικά ύδατα, και ανάλυση των βέλτιστων πρακτικών της ΕΕ
- **Εξάλειψη των κινδύνων για τη δημόσια υγεία**, μέσω της καλύτερης διαχείρισης του νερού, αυξάνοντας το αίσθημα ασφάλειας του τοπικού πληθυσμού.

2.3 Εταιρικό σχήμα

Το εταιρικό σχήμα του έργου «Best Water Use – BestU» αποτελείται από τους κάτωθι εταιρούς:

A/A	Επωνυμία Εταίρου	Λογότυπο
1	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ Α.Ε.	
2	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΕΡΡΩΝ Α.Α.Ε. Ο.Τ.Α.	
3	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΔΑ ΒΑΝΣΚΟ	
4	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ECO NEVROKOP	
5	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ HIGH WEST RODHOPI	Economic Development Agency High West Rodhopi

--	--	--

Η **Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία ΟΤΑ Ανατολικής Θεσσαλονίκης, ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ Α.Ε.** ενεργεί ως Κέντρο για την Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού και την Ενίσχυση της Τοπικής Οικονομίας στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης. Οι φορείς των Περιφερειακών Ενοτήτων Θεσσαλονίκης και Χαλκιδικής που απαρτίζουν το εταιρικό σχήμα της Ανατολικής Α.Ε. αποφάσισαν την υλοποίηση ενός στρατηγικού σχεδίου με στόχο τη μετατροπή της περιοχής σε πράσινη ζώνη, σε σχέση με ανάλογες διεθνείς πρωτοβουλίες. Η Ανατολική Α.Ε. αποτελεί εργαλείο για την ταχύτερη και αρτιότερη προσέγγιση αυτού του στόχου. Βασική πολιτική στη λειτουργία της, είναι ο συνδυασμός παράλληλων παρεμβάσεων σε όλους τους τομείς της κοινωνίας. Βασική επιχειρησιακή στρατηγική είναι η απόκτηση γνώσης και εξειδίκευσης, αξιοποιώντας τη συμμετοχή σε συγχρηματοδοτούμενα έργα από προγράμματα της Ε.Ε. και η ενσωμάτωση τους σε όλες τις μεμονωμένες δράσεις της με σκοπό να λειτουργήσει πολλαπλασιαστικά σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Η Ανατολική Α.Ε. έχει μεγάλη εμπειρία σε θέματα διαχείρισης υδάτων, καθώς έχει υλοποιήσει συναφή έργα (π.χ. LIFE WATER AGENDA, WATERin COREMED) ως Συντονιστής Δικαιούχος. Επιπλέον, η Ανατολική Α.Ε. έχει μακρά εμπειρία στην ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού και στην εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε παιδιά σχολικής και προσχολικής ηλικίας.

Η **ΑΝΕΞΕΡ Α.Ε.** ιδρύθηκε το Δεκέμβριο του 1994 με στόχο τη συμμετοχή της στην Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία LEADER II. Οι κύριοι μέτοχοι της είναι οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης του νομού Σερρών, η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, η Περιφερειακή Ένωση Δήμων Κεντρικής Μακεδονίας και κάποιοι ακόμα. Η ΑΝΕΞΕΡ Α.Ε. λειτουργεί με στόχο την ενίσχυση της τοπικής ανάπτυξης του Νομού Σερρών, μέσα από την υλοποίηση εθνικών και κοινοτικών προγραμμάτων, καθώς και κάθε άλλης πρωτοβουλίας που μπορεί να συμβάλλει σε αυτήν.

Η **Αναπτυξιακή εταιρεία EDA Bansko** είναι ένας μη κυβερνητικός οργανισμός που στοχεύει μέσω επικοινωνιακών δράσεων και κοινών δραστηριοτήτων με τους τοπικούς φορείς, τον ιδιωτικό τομέα και τις ΜΚΟ να συμβάλει στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της περιοχής του Μπάνσκο. Η αποστολή της είναι να στηρίξει την τοπική διοίκηση, τον ιδιωτικό τομέα και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη στη διαμόρφωση και εφαρμογή στρατηγικών, πολιτικών και προγραμμάτων για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Για να επιτύχει τους στόχους της, η EDA Bansko εκτελεί δραστηριότητες όχι μόνο στο δήμο του Μπάνσκο αλλά και στην ευρύτερη περιοχή της Περιφέρειας Blagoevgrad, αναπτύσσοντας συνεχώς νέες εταιρικές σχέσεις. Η EDA Bansko διαθέτει ειδικά καταρτισμένη ομάδα στους τομείς κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης και κοινωνικών και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, καθώς και ειδικούς σε θέματα διαχείρισης έργων. Το εξειδικευμένο προσωπικό της EDA Bansko έχει βασικό ρόλο στην ανάπτυξη στρατηγικών εγγράφων για τις δημοτικές αρχές, αναλύσεων και μελετών όπως το «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Μπάνσκο 2007 – 2013», το «Στρατηγικό μάρκετινγκ για την περιοχή του Μπάνσκο ως ευρωπαϊκό κέντρο χειμερινού τουρισμού «κ.λπ.

Ο **Σύνδεσμος Eco Nevrokop** είναι ένας μη κυβερνητικός οργανισμός που ιδρύθηκε το 2009 με σκοπό την ανάπτυξη έργων για την προστασία του περιβάλλοντος, την εκπαίδευση και την ένταξη παιδιών και νέων, την καταπολέμηση των διακρίσεων, την προώθηση της ισότητας, την στήριξη του τουρισμού, καθώς και για την ανάπτυξη οικονομικών και περιβαλλοντικών δράσεων στην περιφέρεια του. Ο σύλλογος

απευθύνεται τοπικά στους κατοίκους και στους ενδιαφερόμενους φορείς, ενώ αναλαμβάνει και υλοποιεί έργα προκειμένου να ενισχύσει το φυσικό τοπίο, να διαχειριστεί τους φυσικούς πόρους και να διοργανώσει εκδηλώσεις και εργαστήρια για τη διάδοση της περιβαλλοντικής συνείδησης. Μια από τις τελευταίες δράσεις του ECO Nevrokop ήταν η εκστρατεία για τη βελτίωση της γνώσης για την υγιεινή διατροφή σε μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Η **Αναπτυξιακή εταιρεία High West Rodhori** είναι ένας μη κυβερνητικός οργανισμός με ενασχόληση στον τομέα της διαχείρισης των υδάτων, της υποστήριξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και της υλοποίησης εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Ο κύριος σκοπός λειτουργίας της είναι η υποστήριξη της επιχειρηματικής ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο, δίνοντας έμφαση στην αγροτική και τουριστική δραστηριότητα, η προστασία του περιβάλλοντος και η αποτελεσματική δικτύωση των τοπικών φορέων, των ιδιωτών και των πολιτών, μέσω της υλοποίησης σχετικών ευρωπαϊκών έργων.

3. ΣΧΕΔΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

Ο κύριος στόχος του παρόντος σχεδίου κεφαλαιοποίησης είναι να θεσπιστούν κατάλληλες δράσεις για να καταστεί το «Best-U» ένα επιτυχημένο και βιώσιμο έργο. Βασίζεται στη στρατηγική επικοινωνίας και διάδοσης που εκπόνησε η **Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία ΟΤΑ Ανατολικής Θεσσαλονίκης**, για την υιοθέτηση των καταλληλότερων εργαλείων και μέσων προώθησης, που αναπτύχθηκαν, για την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων που επιτεύχθηκαν κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του έργου. Το παραδοτέο παρέχει μια επισκόπηση των σχεδιασμένων μέσων/ τρόπων διάδοσης για να αξιοποιήσει τα επιτευχθέντα αποτελέσματα.

3.1 ΕΥΘΥΝΗ ΕΤΑΙΡΩΝ

Η Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία ΟΤΑ Ανατολικής Θεσσαλονίκης, ως επικεφαλής εταίρος είναι υπεύθυνη για την εκπόνηση και υλοποίηση του σχεδίου κεφαλαιοποίησης. Παρόλα αυτά, όλοι οι εταίροι θα πρέπει να συνεισφέρουν για την περαιτέρω υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων βιωσιμότητας του έργου.

3.2 ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

Στόχος του σχεδίου κεφαλαιοποίησης είναι η ανάπτυξη στρατηγικής για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας των αποτελεσμάτων του έργου, το οποίο θα αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο για τη διάδοση των αποτελεσμάτων και τη μεταφορά τους σε άλλες γεωγραφικές περιοχές ή τομείς εφαρμογής.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το έγγραφο της πρότασης του έργου BEST-U, το σχέδιο κεφαλαιοποίησης στοχεύει στην:

- Ενθάρρυνση βιώσιμων συνεργειών μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών.
- Συμμετοχή των τελικών δικαιούχων με τη στρατηγική κεφαλαιοποίησης (τοπικές και περιφερειακές αρχές, πολίτες, επιχειρήσεις).

Παραδοτέο D6.1.3: Σχέδιο Κεφαλαιοποίησης Αποτελεσμάτων του Έργου

- Χρήση χρήσιμων εργαλείων και μεθοδολογιών που έχουν αναπτυχθεί από αυτό το έργο, όπως εκπαιδευτικά ηλεκτρονικά εργαλεία για τη βιώσιμη διαβίωση, εργαστήρια για την εξοικονόμηση νερού, εκστρατείες προώθησης και ευαισθητοποίησης σχετικά με την εξοικονόμηση νερού κλπ.

Συνιστάται στους εταίρους να χρησιμοποιούν αυτό το σχέδιο όχι μόνο ως βάση αναφοράς ή ως οδηγό για τις δράσεις αξιοποίησης τους, αλλά κυρίως ως ομάδα ιδεών για τον εξορθολογισμό των επιπτώσεων του BES-TU στους πιθανούς δικαιούχους, με:

Βελτιστοποίηση της αξίας και των επιπτώσεων του έργου: η κοινοπραξία θα αξιοποιήσει τη μεγάλη εμπειρία της όχι μόνο στην υλοποίηση σχετικών σχεδίων (αντιμετώπιση της διαχείρισης των υδάτων και εκπαιδευτικά περιβαλλοντικά ζητήματα), αλλά και στην υλοποίηση δράσεων διασυνοριακής συνεργασίας.

Ευρεία διάδοση: Η ευαισθητοποίηση και η προσέλκυση ενδιαφέροντος και συμμετοχής όλων των εμπλεκόμενων φορέων στη διαχείριση των υδάτινων πόρων και στα μέτρα λήψης αποφάσεων θα ενισχύσει την ποιότητα και τη χρησιμότητα των αποτελεσμάτων του έργου.

Μεταφορά αποτελεσμάτων και δραστηριοτήτων: μέσω του συμφώνου συνεργασίας που θα υπογραφεί μεταξύ των εταίρων θα καθοριστεί το επιχειρησιακό πλαίσιο για τη συνέχιση του έργου και η μεταφορά των αποτελεσμάτων σε άλλες περιοχές ή / και τομείς.

Βιώσιμη χρήση των αποτελεσμάτων: Τα αποτελέσματα λαμβάνονται και προσαρμόζονται από τους ενδιαφερόμενους χρήστες για υπεύθυνες περιβαλλοντικές συμπεριφορές. Ο στόχος είναι η δημιουργική χρήση των αποτελεσμάτων του έργου από τις ομάδες-στόχους και τους ενδιαφερόμενους.

Η κεφαλαιοποίηση απαιτεί μια κοινή κατευθυντήρια αρχή που πρέπει να εφαρμόζεται σε όλους τους τύπους δράσεων κεφαλαιοποίησης που προτείνονται στο πλαίσιο αυτού του Σχεδίου. Τα διάφορα βήματα που πρέπει να διεξαχθούν οργανώνονται σύμφωνα με τις ακόλουθες φάσεις:

- 1) Προσδιορισμός της εμπειρίας που πρέπει να κεφαλαιοποιηθεί
- 2) Οργάνωση ενός συστήματος
- 3) Συλλογή της εμπειρίας για επαναχρησιμοποίηση
- 4) Αξιοποίηση της εμπειρίας μετατρέποντάς τη σε χρήσιμες πληροφορίες (ορισμός κοινής μορφής για όλους τους τύπους κεφαλαίων)
- 5) Χρήση / διάδοση της αποκτηθείσας εμπειρίας.

Οι φάσεις 4 και 5 αναπτύσσονται σε σχέση με την ανακοίνωση του προγράμματος.

Συγκεκριμένα, όταν ο σχεδιασμός και η υλοποίηση της ιστοσελίδας Best-U, του εκπαιδευτικού υλικού, των εργαστηρίων ευαισθητοποίησης κλπ. σχεδιάζονται και υλοποιούνται λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των τελικών χρηστών/αποδεκτών του έργου Best-U, τότε εξασφαλίζονται οι προοπτικές κεφαλαιοποίησης: οι ίδιοι οι συμμετέχοντες θα συνεχίσουν να χρησιμοποιούν τα αποτελέσματα του προγράμματος και θα τα προωθήσουν και σε άλλους πολίτες (παιδιά στους γονείς τους, γείτονες) και τους τοπικούς φορείς αντίστοιχα.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η σωστή διάδοση των αποτελεσμάτων των έργων μετά την ολοκλήρωση του χρονοδιαγράμματος του έργου, απαιτούνται συνολικά οι ακόλουθες ενέργειες:

Παραδοτέο D6.1.3: Σχέδιο Κεφαλαιοποίησης Αποτελεσμάτων του Έργου

- Συνεχή ενημέρωση του ιστότοπου του έργου Best-U με εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με την καλύτερη χρήση του νερού, εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης και εργαστήρια, εκπαιδευτικό υλικό και δραστηριότητες σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και κοινοτικό επίπεδο.
- Συμμετοχή εταιρών σε εθνικά και διεθνή συνέδρια. Δημιουργία νέας συνεργασίας Ευρωπαϊκά προγράμματα (έργα) σε θέματα που σχετίζονται με τους στόχους του έργου.
- Υποστήριξη της εφαρμογής και της παρακολούθησης των αποτελεσμάτων των έργων εντός του συγκεκριμένου τομέα και άλλων περιφερειών και της ενσωμάτωσης των αποτελεσμάτων του έργου στις μελλοντικές τοπικές / περιφερειακές πρωταρχικές και ακόμη εθνικές στρατηγικές.
- Προσδιορισμός άλλων χρηματοδοτικών και θεσμικών ευκαιριών στην περιοχή για τη συνέχιση της υποστήριξης της αξιοποίησης και ολοκλήρωσης των αποτελεσμάτων του έργου.
- Εντοπισμός και ανάπτυξη συνεργασιών με άλλα έργα και οργανισμούς που εργάζονται στον ίδιο τομέα για την ανταλλαγή εμπειριών και την προώθηση των εννοιών.
- Εξερεύνηση της προώθησης των αποτελεσμάτων και των αποτελεσμάτων του Best-U πέρα από τις περιοχές που συνδέονται άμεσα με το έργο.
- Αξιοποίηση της ανάγκης να δοθεί στην ομάδα των συμμετεχόντων Best-U μια «επίσημη» ουσία.
- Βοήθεια για τη δικτύωση των τελικών χρηστών με άλλους παράγοντες εντός ή εκτός της χώρας τους, κλπ.
- Μετατροπή των εμπειριών που έχουν αποκτήσει οι τοπικές αρχές και οι συμμετέχοντες μέσω των ενεργειών σεμιναρίων και προγραμμάτων σε μελέτες περιπτώσεων (case studies) που θα παρουσιαστούν στον ιστότοπο Best-U.
- Εκπόνηση επιστημονικών εργασιών και άρθρων για δημοσίευση σε εθνικά και διεθνή περιοδικά σχετικά με την καλύτερη χρήση νερού.

4. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

4.1 Εύρεση χρηστών

Ο προσδιορισμός των χρηστών/ ομάδων στόχου για την υλοποίηση της στρατηγικής κεφαλαιοποίησης έχει ως σκοπό την δημιουργία δικτύου σε θέματα διαχείρισης υδατικών πόρων με τη συμμετοχή εκπαιδευτικών οργανισμών, τοπικών αρχών και πολιτών. Σκοπός του δικτύου είναι η ανταλλαγή εμπειριών και καθημερινών πρακτικών για τη διαχείριση των υδάτων και η μεταφορά της διαθέσιμης τεχνολογίας και τεχνογνωσίας (θεσμική ενίσχυση) καθώς και η προώθηση σχετικού εκπαιδευτικού υλικού, το οποίο θα ενισχύσει την προσπάθεια υιοθέτησης μιας υπεύθυνης περιβαλλοντικής συμπεριφοράς.

Η δημιουργία δικτύου θα επιτρέψει στους εταίρους να μεταφέρουν τα αποτελέσματα του έργου πιο εύκολα και να διεξάγουν πιο εστιασμένες δραστηριότητες διάδοσης και ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης και βελτίωσης γνώσης για τον τρόπο εξοικονόμησης διαθέσιμων υδατικών πόρων.

4.2 Ομάδες στόχοι του σχεδίου κεφαλαιοποίησης

Το σχέδιο κεφαλαιοποίησης απευθύνεται:

α) σε *τοπικούς φορείς* και γενικά σε όσους συμμετέχουν στη διαχείριση των υδατικών πόρων μέσω σχετικών πολιτικών ή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής/ τοπικοί φορείς αποτελούν μία από τις σημαντικότερες ομάδες-στόχους του έργου «Best-U» λόγω της επιρροής τους σχετικά με τις τοπικές / περιφερειακές / εθνικές πολιτικές.

Οι τοπικοί φορείς μπορούν να λάβουν μια σειρά μέτρων προκειμένου να εξασφαλιστεί η ορθολογικότερη διαχείριση των υδατικών πόρων. Έχουν αποδείξει στην πράξη ότι μπορούν καλύτερα από κάθε άλλον να υλοποιήσουν σχετικές πολιτικές. Ως η πλησιέστερη εξουσία στον πολίτη, μπορούν να τον κινητοποιήσουν καλύτερα ενώ παράλληλα βρίσκονται σε θέση να γνωρίζουν τοπικά προβλήματα και ιδιομορφίες, κάτι που αποδεικνύεται πολλές φορές χρήσιμο για τη διαχείριση των υδατικών πόρων.

β) σε *πολίτες, αγρότες και επιχειρήσεις* προς την υιοθέτηση υπεύθυνων περιβαλλοντικά στάσεων και συμπεριφορών,

Οι χρήστες υδατικών πόρων με την συμμετοχή τους σε περιβαλλοντικές δράσεις μπορούν να ενισχύσουν τη γνώση και να υιοθετήσουν μια κουλτούρα ορθολογικής διαχείρισης υδατικών πόρων και κατ' επέκταση να επηρεάσουν τοπικούς και περιφερειακούς φορείς στη θέσπιση σχετικών πολιτικών.

γ) σε *εκπαιδευτικά ιδρύματα* όπως τοπικά σχολεία και παιδικούς σταθμούς, για περαιτέρω ενημέρωση, ανάπτυξη και διεύρυνση του ρόλου των παιδαγωγών, ως σχεδιαστών περιβαλλοντικού εκπαιδευτικού έργου και διαμορφωτών ειδικού περιβάλλοντος μάθησης.

4.3 Αποτελέσματα του έργου

Τα παραδοτέα του έργου σχεδιάστηκαν και αναπτύχθηκαν σύμφωνα με την πρόταση και τους στόχους του Best-U προγράμματος. Λαμβάνοντας υπόψη: α) τον κύριο στόχο της να καταγράψει, να συλλέγει και να προωθεί πληροφορίες σχετικά με την καλύτερη χρήση νερού και δεδομένα σε πολιτικό, επιστημονικό, τεχνολογικό και επικοινωνιακό επίπεδο, που θα βοηθήσει τους τοπικούς φορείς των συμμετεχόντων περιοχών μέσω κατοίκων να βελτιστοποιήσουν τις δυνατότητές τους για δράση, και β) τον ειδικό στόχο της για τη βελτίωση της διαχείρισης των υδάτων, με την προώθηση εκστρατειών «πράσινης συμπεριφοράς» στους τομείς της διαχείρισης των υδάτων, αναπτύχθηκαν εργαλεία και υλοποιήθηκαν δραστηριότητες όπως:

1. Ανάπτυξη του δικτυακού τόπου του έργου
2. Έρευνα στο ευρύ κοινό
3. Εγχειρίδιο Βέλτιστων Πρακτικών
4. Εγχειρίδιο για εκπαιδευτές
5. Πιλοτική δράση και βραβεία "Καλύτερης χρήσης νερού"
6. Προωθητικό υλικό

Τα προαναφερθέντα εργαλεία και δραστηριότητες περιγράφονται παρακάτω:

4.3.1 Ιστοσελίδα του έργου

Κάθε συνεργάτης θα ενσωματώσει ένα σύνδεσμο στον ιστότοπο του οργανισμού του στο έργο, έτσι ώστε όλοι οι επισκέπτες να έχουν πρόσβαση σε αυτό. Αυτό το εργαλείο είναι σημαντικό καθώς ο δικτυακός τόπος των έργων μπορεί να επιτευχθεί από όλες τις ομάδες στόχους και θα μπορούσε να προσφέρει αποτελεσματική πραγματική στήριξη στους διάφορους εμπλεκόμενους φορείς. Ο δικτυακός τόπος του έργου θα ενημερώνεται διαρκώς με πληροφορίες και νέα και θα παραμείνει συνδεδεμένος και μετά το τέλος του έργου για μία περίοδο τουλάχιστον τριών ετών.

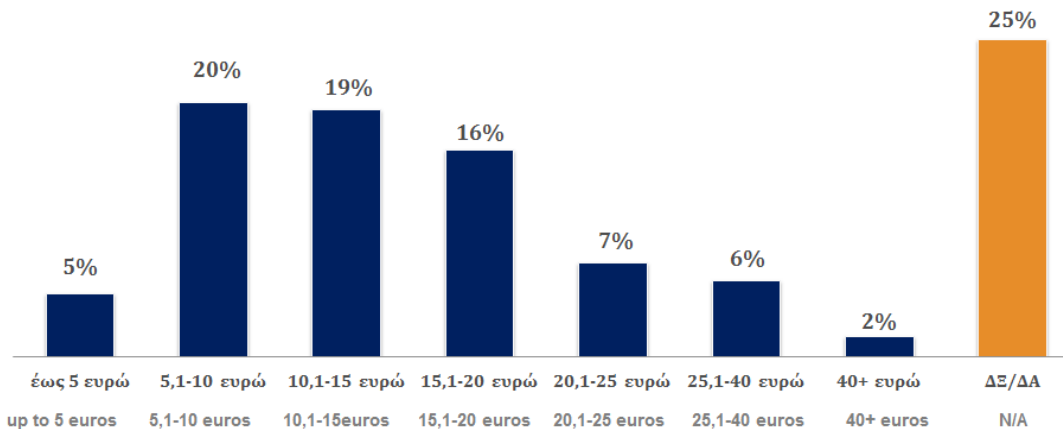
4.3.2 Συμπεράσματα Έρευνας Κοινής Γνώμης

Στο πλαίσιο του προκηρυσσόμενου έργου διεξήχθη έρευνα κοινής γνώμης με τη χρήση ερωτηματολογίων με στόχο την αξιολόγηση της σχέσης των χρηστών ύδατος με τη διαχείριση των υδατικών πόρων και των γνώσεων τους σχετικά με αυτούς. Η έρευνα κοινής γνώμης διεξήχθη στις στοχευμένες ομάδες του έργου - Νοικοκυριά, Αγρότες και Επιχειρήσεις - και ήταν άμεσα συνδεδεμένη με τους στόχους του έργου, που αφορούν στην αποτύπωση του τρόπου χρήσης και διαχείρισης των υδατικών πόρων στην ΠΕ Θεσσαλονίκης, λαμβάνοντας υπόψη το βαθμό αστικότητας, αγροτικής και βιομηχανικής ανάπτυξης.

Αποτελέσματα – Συμπεράσματα έρευνας γενικού κοινού

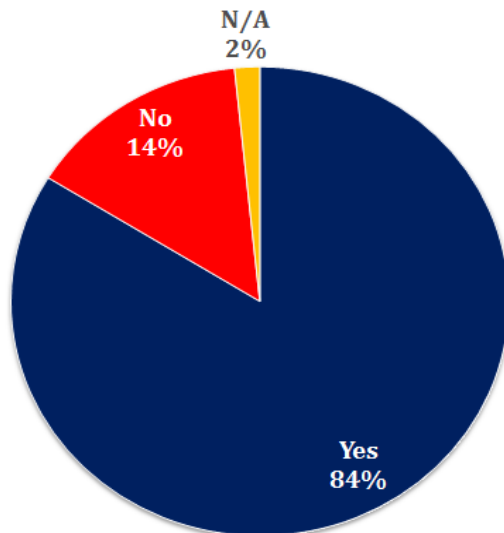
Η ποσοτική έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε δείγμα 1722 νοικοκυριών της Περιφερειακής Ενότητας Θεσσαλονίκης, αποτυπώνει τη στάση και τις αντιλήψεις του γενικού κοινού σχετικά με εξοικονόμηση, την προστασία και την ορθολογικότερη διαχείριση του νερού, αναδεικνύοντας έντονα την ανάγκη περαιτέρω ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών για τις μεθόδους ορθολογικής οικιακής χρήσης του νερού. Σχεδόν 9 στους 10 δεν γνωρίζουν/δεν αναφέρουν τη μηνιαία κατανάλωση όγκου νερού του νοικοκυριού τους, ενώ 1 στους 4 δεν γνωρίζει/δεν αναφέρει το αντίστοιχο κόστος κατανάλωσης.

Κατά μέσο όρο, η μηνιαία κατανάλωση όγκου νερού στα νοικοκυριά του δείγματος ανέρχεται στα 13 κ.μ. και ο αντίστοιχος μέσος όρος μηνιαίου κόστους στα 16,6 ευρώ. Συγκεκριμένα, 25% των συμμετεχόντων δαπανά, σε μηνιαίο επίπεδο, 0-10 ευρώ, 25% 10-20 ευρώ και 25% 20-40 ευρώ.

Διάγραμμα μηνιαίου κόστους κατανάλωσης νερού

Σχετικά με την εφαρμογή μέτρων εξοικονόμησης νερού, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (84%) δηλώνει ότι εφαρμόζει σχετικές μεθόδους. Τα χαμηλότερα ποσοστά θετικών απαντήσεων παρατηρούνται στην ηλικιακή ομάδα των 60+ ετών (77%) και στους απόφοιτους Δημοτικού (65%).

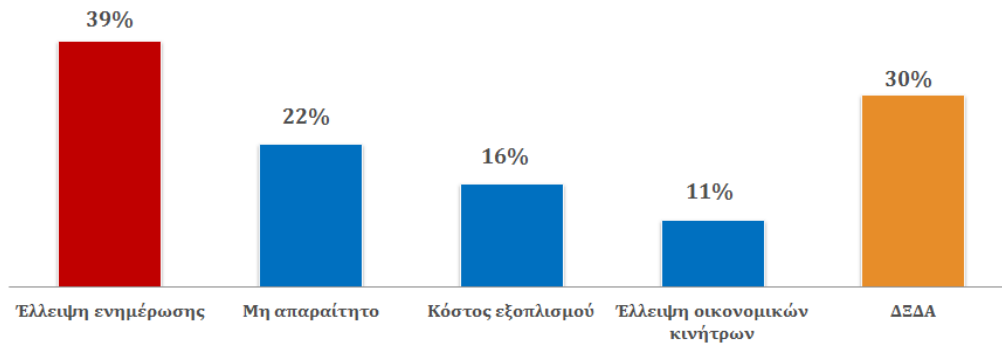

Διάγραμμα εφαρμογής μέτρων εξοικονόμησης νερού

Ένα από τα σημαντικότερα ερευνητικά ευρήματα της έρευνας, είναι η καταγραφή των αποτρεπτικών παραγόντων για την εφαρμογή μέτρων εξοικονόμησης του νερού. Συγκεκριμένα σχεδόν 4 στους 10 δηλώνουν ότι είναι ελλιπώς ενημερωμένοι **σχετικά** με το ερευνώμενο θέμα, ενώ 22% δεν θεωρεί απαραίτητη την εφαρμογή τέτοιου είδους μέτρων. Επίσης, 1 στους 10 αναφέρει ότι η έλλειψη οικονομικών κινήτρων αποτελεί αποτρεπτικό παράγοντα για την εφαρμογή μέτρων εξοικονόμησης.

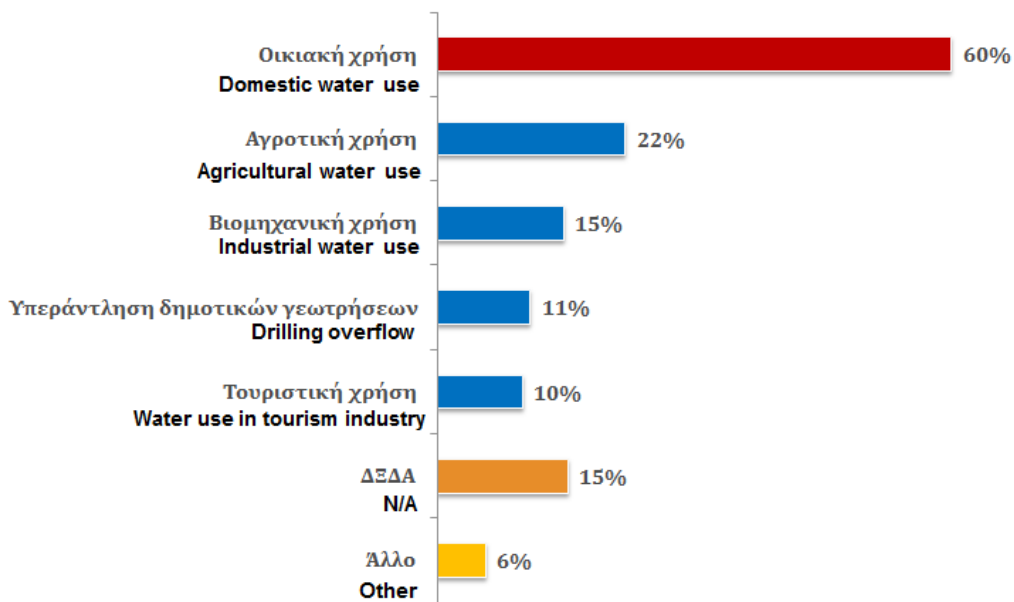
Μεγαλύτερη έλλειψη ενημέρωσης καταγράφεται σχετικά με τα ζητήματα ποιότητας και επάρκειας νερού, στην περιοχή του δείγματος, καθώς 2 στους 3 αναφέρουν ότι δεν είναι επαρκώς ενημερωμένοι. Αναφορικά με τις διακυμάνσεις των απαντήσεων σε επίπεδο περιοχής, οι κάτοικοι του Δήμου Θεσσαλονίκης δηλώνουν μεγαλύτερη έλλειψη πληροφόρησης για τα θέματα ποιότητας και επάρκειας υδάτινων πόρων της περιοχής τους (68%), ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για το Δήμο Θερμαϊκού ανέρχεται στο 59%.

Παραδοτέο D6.1.3: Σχέδιο Κεφαλαιοποίησης Αποτελεσμάτων του Έργου

Καταγραφή αποτρεπτικών παραγόντων για την εφαρμογή μέτρων εξοικονόμησης νερού.

Η πλειοψηφία του δείγματος (60%) θεωρεί ότι η ποσότητα των διαθέσιμων υδάτων της περιοχής τους επηρεάζεται από την οικιακή χρήση του νερού, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό που αναφέρεται στην αγροτική χρήση είναι 22%, στη βιομηχανική χρήση 15% και στη τουριστική χρήση 10%.

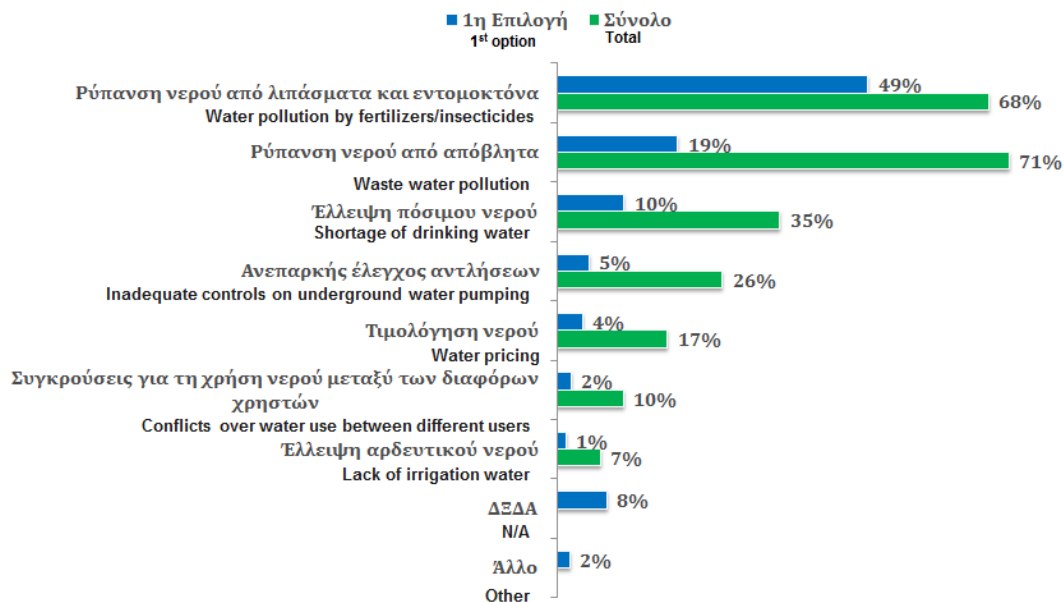

Παράγοντες που επηρεάζουν την ποσότητα διαθέσιμων υδάτων

Σχεδόν 3 στους 4 των ερωτημένων του δείγματος, πιστεύουν ότι το νερό αποτελεί φυσικό πόρο σε επάρκεια, με τα μεγαλύτερα ποσοστά να συγκεντρώνονται στις υπο-ομάδες των 60+ ετών (80%) και των αποφοίτων Δημοτικού (82%). Παράλληλα, η συντριπτική πλειοψηφία (89%) θεωρεί ότι το νερό αποτελεί κοινωνικό αγαθό και δεν πρέπει να διέπεται από τους νόμους της αγοράς.

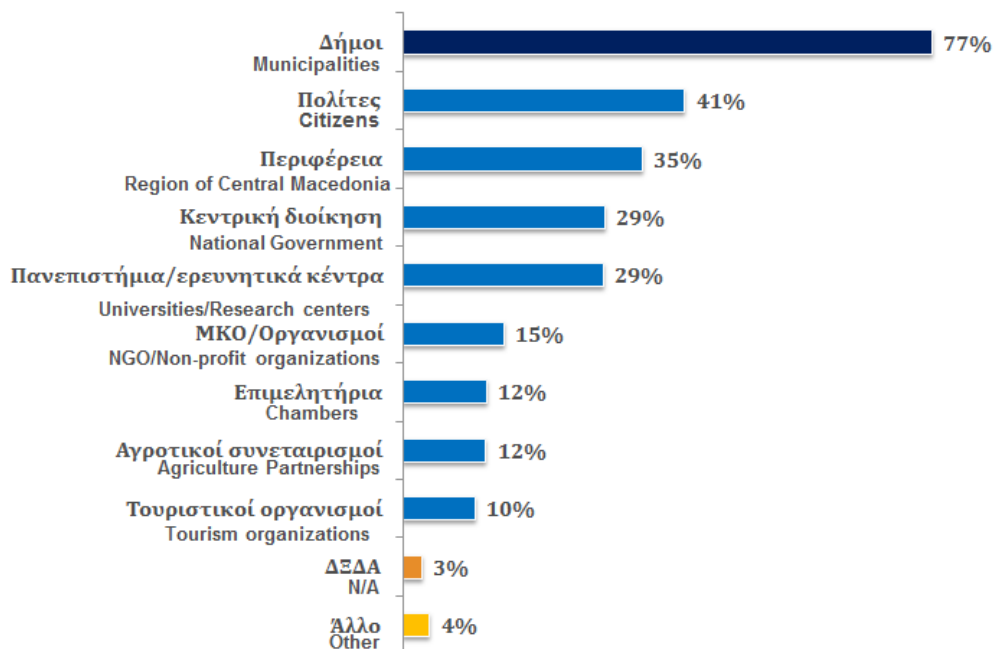
Παραδοτέο D6.1.3: Σχέδιο Κεφαλαιοποίησης Αποτελεσμάτων του Έργου

Η ρύπανση νερού από λιπάσματα και εντομοκτόνα (49%), η ρύπανση νερού από απόβλητα (19%), και η έλλειψη πόσιμου νερού (10%) κατατάσσονται πρώτα στη λίστα των σημαντικότερων ζητημάτων διαχείρισης νερού στην ΠΕ Θεσσαλονίκης, σε αντίθεση με την έλλειψη αρδευτικού δικτύου (1%), τις συγκρούσεις μεταξύ διαφόρων χρηστών νερού (1%), την τιμολόγηση (4%), αλλά τον ανεπαρκή έλεγχο αντλήσεων (5%), που δεν καταγράφονται ως σημαντικά ζητήματα διαχείρισης των υδάτινων πόρων της ΠΕ Θεσσαλονίκης.

Σημαντικότερα προβλήματα ρύπανσης νερού

Σχετικά με τους φορείς που θα πρέπει να συμμετέχουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε σχέση με την εξοικονόμηση νερού της κάθε περιοχής, οι Δήμοι καταγράφονται ως ο κύριος αρμόδιος φορέας (77%), ενώ ακολουθούν οι πολίτες (41%) και έπειτα η Περιφέρεια (35%).

Φορείς που πρέπει να εμπλακούν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε σχέση με την εξοικονόμηση νερού

4.3.3 Οδηγός Καλών Πρακτικών

Ο οδηγός καλών πρακτικών υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του έργου «Best Water Use» και αφορά στην Ανάπτυξη Οδηγού καλών πρακτικών εξοικονόμησης νερού για τις κυριότερες κατηγορίες χρήσης.

Σκοπός του οδηγού ήταν να αναδειχθούν καλές πρακτικές διαχείρισης μεταξύ των διαφορετικών χρήσεων ύδατος στην Ελλάδα, αλλά και στις λοιπές χώρες της Ευρώπης, καλύπτοντας όλες τις κατηγορίες χρήσης, έτσι ώστε να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο υλοποίησης άλλων δράσεων του έργου, όπως η ανάπτυξη οδηγιών ορθολογικής διαχείρισης των υδάτων. Πιο συγκεκριμένα, προτάθηκαν βέλτιστες πρακτικές εξοικονόμησης νερού για την υδρευτική/αστική, αρδευτική, βιομηχανική, ενεργειακή και τουριστική χρήση.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Περιβάλλοντος, η βιωσιμότητα πρέπει να επιδιώκει να εξισορροπήσει το διαθέσιμο νερό σε κάθε συγκεκριμένο χρονικό σημείο και χώρο με τη ζήτηση νερού για διάφορες χρήσεις και την ανάγκη ύπαρξης επαρκούς ποσότητας υδάτων για την προστασία της ανθρώπινης υγείας και του υδάτινου οικοσυστήματος. Το διαθέσιμο νερό πρέπει να είναι επαρκούς ποιότητας ώστε να ικανοποιεί τους διάφορους χρήστες, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας της ανθρώπινης ζωής. Τα προτεινόμενα μέτρα/πρακτικές που αναφέρονται στον οδηγό μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αύξηση της διαθεσιμότητας νερού ή / και του ελέγχου και τη μείωση της ζήτησης νερού.

Στο πλαίσιο αυτό, στον οδηγό προτείνονται βέλτιστες πρακτικές εξοικονόμησης νερού για τις κυριότερες χρήσεις νερού, οι οποίες αποτελούν κατευθυντήριες γραμμές για τη θέσπιση τοπικών, περιφερειακών ή εθνικών προγραμμάτων, για τη διατήρηση και εξοικονόμηση νερού στους διάφορους τομείς χρήσης υδάτων, εστιάζοντας στις πτυχές και στα θέματα που σχετίζονται με την εκάστοτε υπό μελέτη περιοχή.

Ένα καλά σχεδιασμένο σχέδιο διατήρησης και απόδοσης θέτει τις προϋποθέσεις για την επιτυχή εφαρμογή μέτρων και πρακτικών όσον αφορά στην αποφυγή απώλειας νερού και για τη διαχείριση της ζήτησης για αποτελεσματική διαχείριση των υδάτινων πόρων. Η εκπόνηση ενός τέτοιου σχεδίου και η ενσωμάτωσή του στον προγραμματισμό της υποδομής συμβάλλει στη διασφάλιση ότι μια υπηρεσία/επιχείρηση βελτιστοποιεί τις υφιστάμενες λειτουργίες πριν εξετάσει την ανάπτυξη πρόσθετων πόρων για τις προβλεπόμενες ανάγκες.

Επίσης, οι επιχειρήσεις κοινής ωφελείας θα πρέπει επίσης να αναγνωρίσουν τις σχέσεις μεταξύ νερού, λυμάτων, ομβρίων και ενέργειας κατά τον σχεδιασμό και την αξιολόγηση των αναγκών και των λύσεων υποδομής, χρησιμοποιώντας στενή συνεργασία μεταξύ όλων των σχετικών υπηρεσιών και οργανισμών. Τα πλεονεκτήματα κόστους της διατήρησης του νερού είναι ακόμη μεγαλύτερα όταν εξετάζονται επίσης τα οφέλη από το κόστος των λυμάτων.

Τέλος, η ΕΡΑ συνιστά ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι θα πρέπει να συμμετέχουν στην ανάπτυξη προγραμμάτων αποδοτικότητας και συντήρησης και οι υπηρεσίες/επιχειρήσεις να αναπτύσσουν προγράμματα δημόσιας προσέγγισης και εκπαίδευσης ως μέρος των σχεδίων, προγραμμάτων και πολιτικών σε σχέση με την εξοικονόμηση νερού. Η εμπλοκή των χρηστών του νερού ενθαρρύνει την εισαγωγή και την αύξηση των ποσοστών εφαρμογής της μέτρησης της αποδοτικότητας.

4.3.4 Εγχειρίδιο Εκπαιδευτών

Στόχος του εγχειριδίου/ εκπαιδευτικού υλικού είναι να αποτελέσει ένα εργαλείο για τους εκπαιδευτικούς και τους παιδαγωγούς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι θα ωφεληθούν με τη χρήση του, στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση σχετικών περιβαλλοντικών εκπαιδευτικών παρεμβάσεων. Σκοπός του εκπαιδευτικού υλικού είναι να προσφέρει χρήσιμες γνώσεις, επιμέρους οδηγίες, αλλά και συμπληρωματικό υλικό, ώστε να εμπλουτίσει τη διδακτική διαδικασία.

Το παιδαγωγό υλικό είναι κατάλληλα σχεδιασμένο ώστε να:

- Προωθήσει την ενεργή μάθηση, θεωρώντας το νερό ως κεντρικό θέμα σε ένα δομημένο παιδαγωγικό πλαίσιο.
- Παρέχει τη δυνατότητα σύνδεσης του συγκεκριμένου αντικειμένου με πολλά ζητήματα κρίσιμα για τη διαχείριση του νερού.
- Διευκολύνει τους παιδαγωγούς να οργανώσουν δραστηριότητες και να εισάγουν νέα θέματα συνδεόμενα με το νερό.

Γενικότερα, αποσκοπεί στο να αναπτύξει την ικανότητα των παιδιών να «μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν» κατά τη διάρκεια της ζωής τους, μέσα από τη συνεχή απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων. Αυτός, εξάλλου, είναι και ένας από τους κύριους και μακροπρόθεσμους σκοπούς της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Ειδικότερα, οι κύριοι στόχοι του εκπαιδευτικού υλικού είναι να παρέχει στους εκπαιδευόμενους γνώση και κατανόηση και να τους βοηθήσει να αναπτύξουν τις ικανότητες της αφομοίωσης και της συμμόρφωσης. Η αφομοίωση είναι η διαδικασία με την οποία καινούριες πληροφορίες ενσωματώνονται στις προϋπάρχουσες δομές γνώσεων. Η συμμόρφωση είναι η διαδικασία με την οποία οι δομές γνώσεων τροποποιούνται για να προσαρμοστούν στις καινούργιες καταστάσεις.

Παράλληλα, το εκπαιδευτικό υλικό, επιδιώκει να συμβάλλει στην παρακίνηση προς την εκδήλωση επιθυμητών συμπεριφορών. Προσδοκούμε, έτσι, οι εκπαιδευόμενοι να ενστερνιστούν τις αρχές της

αιφόρου ανάπτυξης και να αναλαμβάνουν υπεύθυνη και ενεργό δράση “υπέρ” ή “προς χάριν” του περιβάλλοντος, καθ’ όλη τη διάρκεια της ζωής τους.

Αυτό επιχειρείται μέσα από τη συμβολή στην ανάπτυξη δεξιοτήτων στους εξής τομείς:

- Γνωστικός
- Κοινωνικο-συναισθηματικός
- Ψυχοκινητικός και Αισθητικός

Οι δραστηριότητες που προτείνονται αφορούν στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του νερού εστιάζοντας σε προβλήματα διαχείρισης ενώ ταυτόχρονα δίνουν την ευκαιρία για την ανάπτυξη ποικίλων περιβαλλοντικών θεμάτων. Μέσα από την υλοποίηση των δραστηριοτήτων τα παιδιά συνεργάζονται, αναπτύσσουν και μοιράζονται τις ιδέες τους, προβληματίζονται σε θέματα περιβαλλοντικής προστασίας και προτείνουν λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε με την διαχείριση του νερού, στο πλαίσιο που αυτό είναι δυνατό λαμβάνοντας υπόψη το μαθησιακό τους επίπεδο. Σε ένα πλαίσιο παιγνιώδες και ασφαλές καλούνται τα παιδιά να ευαισθητοποιηθούν, να ενημερωθούν, να εκφραστούν, να δημιουργήσουν, να ενεργοποιηθούν.

Η δημιουργία ενός περιεκτικού περιβαλλοντικού προγράμματος στα σχολεία και τα νηπιαγωγεία, το οποίο θα περιλαμβάνει δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των μαθητών, μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο και μέσο για την Κεφαλαιοποίηση των αποτελεσμάτων του έργου. Με το πρόγραμμα αυτό, τα παιδιά θα συμμετάσχουν σε μια προσπάθεια μέσω της οποίας θα αποδείξουν ότι χρησιμοποιώντας απλούς τρόπους και μια πιο υπεύθυνη συμπεριφορά, μπορούν να μειώσουν τη σπατάλη νερού.

Μέσα από τα εκπαιδευτικά προγράμματα, ο παιδαγωγός μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη του παιδιού, στη στάση του παιδιού απέναντι στο σχολικό περιβάλλον, αλλά παράλληλα και στον καταρτισμό ενός ποιοτικού εκπαιδευτικού προγράμματος.

Το υλικό που έχει δημιουργηθεί αποτελεί την αφόρμηση πάνω στην οποία παιδαγωγοί, δάσκαλοι και καθηγητές μπορούν να υλοποιήσουν και τις δικές τους ιδέες και σκέψεις ή ακόμα και να ασχοληθούν και με κάποιο άλλο εκπαιδευτικό πακέτο που θα είναι μέσα στα όρια των εκπαιδευτικών στόχων που έχουν θέσει.)

4.3.5 Πιλοτική Δράση και Τελετή Βράβευσης «Βέλτιστης Χρήσης ύδατος»

Σχετικά με την εφαρμογή της πιλοτικής δράσης, επιλέχθηκε η ανάπτυξη εκπαιδευτικών ενοτήτων σε παιδικούς σταθμούς, καθώς και η ανάπτυξη και διεύρυνση του ρόλου των παιδαγωγών, ως σχεδιαστών περιβαλλοντικού εκπαιδευτικού έργου και διαμορφωτών ειδικού περιβάλλοντος μάθησης. Στην εκπαίδευση των παιδαγωγών συνέβαλε η ανάπτυξη εργαλείων εκπαιδευτικών πακέτων (σεμινάρια κατάρτισης, εγχειρίδιο εκπαιδευομένου, προτεινόμενες δραστηριότητες για την τάξη, εφαρμογή για κινητά κλπ).

Το πιλοτικό των παιδικών σταθμών ξεκίνησε το 2018 με την ενημέρωση των Υπεύθυνων των Κοινωνικών Υπηρεσιών των δήμων στην δικαιοδοσία των οποίων ανήκουν οι παιδικοί σταθμοί των πέντε δήμων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα. Συγκεκριμένα στο πρόγραμμα συμμετείχαν παιδαγωγοί των παρακάτω δήμων:

- Δήμος Θερμαϊκού
- Δήμος Θέρμης

- Δήμος Θεσσαλονίκης
- Δήμος Καλαμαριάς
- Δήμος Πυλαίας – Χορτιάτη

Είκοσι τέσσερις (24) παιδαγωγοί συμμετείχαν και στο Σεμινάριο Κατάρτισης με τίτλο: «**Αειφόρος Χρήση Νερού**» του έργου. Οι παιδαγωγοί μετά την παρακολούθηση του σεμιναρίου υλοποίησαν τις δράσεις τους ευαισθητοποιώντας τα παιδιά με θέμα το νερό.

Στη συνέχεια, οι παιδικόι σταθμοί υλοποίησαν μια σειρά από δραστηριότητες. Στους περισσότερους παιδικούς σταθμούς συζητήθηκαν θέματα που αφορούσαν γενικά το νερό, τα χαρακτηριστικά και τις ιδιότητες του, τους τρόπους που το προστατεύουμε και το εξοικονομούμε. Για τα παραπάνω χρησιμοποιήθηκαν εκπαιδευτικά εργαλεία, όπως η παρατήρηση, το πείραμα, οι κατασκευές, η ζωγραφική, η δραματοποίηση, η λογοτεχνία κ.α..

Στην πιλοτική δράση περιλαμβάνονταν και η τελετή βράβευσης «βέλτιστης χρήσης ύδατος», στην οποία συμμετείχαν οι τοπικοί φορείς, οργανισμοί και ιδρύματα καθώς και τα τοπικά σχολεία. Στο σύνολο των ομάδων στόχου, διανεμήθηκαν ειδικόι οδηγοί για την καλή χρήση των υδάτων. Η τελετή βράβευσης «βέλτιστης χρήσης ύδατος», αναφέρθηκε σε μια σειρά δραστηριοτήτων που ολοκληρώθηκε με τη βράβευση των παιδικών σταθμών σε εκδήλωση.

Στόχος ήταν, παιδιά, γονείς και παιδαγωγοί να γνωρίσουν τις δραστηριότητες των άλλων παιδικών σταθμών, έτσι ώστε να δημιουργηθεί μια αλληλεπίδραση των συμμετεχόντων στην πιλοτική δράση. Τέλος, όλοι οι συμμετέχοντες έλαβαν το αναμνηστικό δίπλωμα, ως βεβαίωση συμμετοχής καθώς και την κονκάρδα του έργου ως ενθύμιο συμμετοχής.

5. ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ

Στόχοι της δημιουργίας των εργαλείων κεφαλαιοποίησης είναι η προώθηση μιας ολοκληρωμένης, συστηματικής και διεπιστημονικής προσέγγισης των περιβαλλοντικών θεμάτων και ειδικότερα της βέλτιστης διαχείρισης των υδατικών πόρων.

Οι αποδέκτες/χρήστες των εταίρων του Best-U έργου θα είναι οι πρώτοι που θα εκμεταλλευτούν/αξιοποιήσουν τα αποτελέσματα του έργου και θα επικοινωνήσουν τις καλές πρακτικές. Κατά τη διάρκεια της ζωής του έργου και πέρα από αυτό, θα αξιοποιηθούν τα ακόλουθα προκειμένου να μεγιστοποιηθεί η εκμετάλλευση του έργου.

Τα ακόλουθα εργαλεία αναμένεται να χρησιμοποιηθούν για την προώθηση και τα αποτελέσματα του έργου μετά την ολοκλήρωσή του:

► [Ιστοσελίδα και κοινωνικά μέσα](#)

Ο ιστότοπος του έργου θα περιέχει όλες τις πληροφορίες σχετικά με το έργο και θα φιλοξενήσει όλα τα διαθέσιμα στο κοινό αποτελέσματα. Ο δικτυακός τόπος του έργου που είναι διαθέσιμος θα είναι on-line για 5 χρόνια μετά το τέλος του έργου και εάν ο υπεύθυνος συνεργάτης δεν μπορεί να το διατηρήσει λόγω μη διαθέσιμων πόρων, μπορεί να γίνει συζήτηση με τις τοπικές αρχές που εμπλέκονται στο έργο, ώστε τα αρχεία της ιστοσελίδας να μεταφερθούν και να φιλοξενηθούν στους διακομιστές τους. Επιπλέον, η κοινοπραξία θα διερευνήσει τη χρήση πλατφορμών κοινωνικών μέσων όπως το Facebook, το LinkedIn και το twitter για γενική διάδοση.

► [Λίστες επικοινωνίας/ βάση δεδομένων](#)

Στοιχεία επικοινωνίας όπως αριθμοί τηλεφώνου / φαξ / e-mail / κλπ. των τοπικών και εθνικών μέσων επικοινωνίας, των φορέων επικοινωνίας στα σχολεία, των γεωργών, των διευθυντών / ιδιοκτητών επιχειρήσεων, οργανισμών κλπ. αναμένεται να καταγράφονται σε μια βάση δεδομένων επαφών που έχει ήδη αναπτυχθεί κατά τη διάρκεια του έργου. Αυτή η βάση δεδομένων θα επιτρέψει σε κάθε μέλος των ομάδων στόχων να προσεγγιστεί μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τηλεφώνου ή οποιουδήποτε άλλου διαθέσιμου μέσου επικοινωνίας.

► [Εκπαιδευτικά προγράμματα και εγχειρίδιο εκπαιδευτών/ εκπαιδευτικό υλικό](#)

Το εγχειρίδιο/ εκπαιδευτικό υλικό σε συνδυασμό με αντίστοιχα εκπαιδευτικά προγράμματα μπορούν να αποτελέσουν ένα σημαντικό εργαλείο για τους εκπαιδευτικούς και τους παιδαγωγούς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι θα ωφεληθούν με τη χρήση του, στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση σχετικών περιβαλλοντικών εκπαιδευτικών παρεμβάσεων. Μέσω του εκπαιδευτικού υλικού μπορούν να προσφερθούν χρήσιμες γνώσεις, επιμέρους οδηγίες, αλλά και συμπληρωματικό υλικό, ικανό να εμπλουτίσει τη διδακτική διαδικασία και να αναπτύξει την ικανότητα των παιδιών να «μαθαίνουν να υιοθετούν μια υπεύθυνη περιβαλλοντική συμπεριφορά» κατά τη διάρκεια της ζωής τους.

► [Εκπαιδευτικό υλικό σε εφαρμογή για κινητά \(Mobile application\)](#)

Δημιουργία ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μορφή διαδραστικών ηλεκτρονικών παιχνιδιών σε περιβαλλοντικά ζητήματα (ερωτήσεις-απαντήσεις-ασκήσεις και e-games) και εφαρμογής αυτών σε κινητά και tablets, απευθυνόμενο στο ευρύ κοινό. Παράλληλα, οι ηλεκτρονικές εφαρμογές μπορούν να αποτελέσουν μέσο ενός προγράμματος επιμόρφωσης.

► [Οδηγός Καλών Πρακτικών](#)

Ο οδηγός αναδεικνύει τις καλές πρακτικές διαχείρισης μεταξύ των διαφορετικών χρήσεων ύδατος στην Ελλάδα, αλλά και στις λοιπές χώρες της Ευρώπης, καλύπτοντας όλες τις κατηγορίες χρήσης, έτσι ώστε να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο υλοποίησης άλλων δράσεων του έργου, όπως η ανάπτυξη οδηγών ορθολογικής διαχείρισης των υδάτων. Πιο συγκεκριμένα, προτείνονται βέλτιστες πρακτικές εξοικονόμησης νερού για την υδρευτική/αστική, αρδευτική, βιομηχανική, ενεργειακή και τουριστική χρήση.

► [Ανάπτυξη ενός δικτύου σχολείων](#)

Ανάπτυξη ενός δικτύου σχολείων, τα οποία είναι ειδικά εστιασμένα στο ζήτημα της διατήρησης του νερού. Τα συμμετέχοντα σχολεία μπορούν να σχεδιάζουν, να επεξεργάζονται και να εφαρμόζουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες για να εξοικειωθούν οι μαθητές με την ιδέα της εξοικονόμησης και της ορθολογικής χρήσης του νερού. Στο τέλος αυτών των δράσεων, οι σχολές του δικτύου θα έχουν την ευκαιρία να γνωστοποιήσουν τις δραστηριότητες και τα επιτεύγματα με τη διοργάνωση κοινής εκδήλωσης στο τέλος της σχολικής χρονιάς και με τελετή βράβευσης.

► [Δίκτυο τοπικών φορέων από τις δύο συμμετέχουσες χώρες](#), με στόχο την ανταλλαγή εμπειριών στον τομέα της πολιτικής και της επικοινωνιακής διαχείρισης των αστικών υδάτων.

► [Διακρατικά εκπαιδευτικά σεμινάρια](#)

Διακρατικά εκπαιδευτικά σεμινάρια (webinars) σε καθηγητές και των δύο χωρών που συμμετείχαν στο έργο. Μέσα από τα webinars μπορούν να υλοποιηθούν παρουσιάσεις, διαλέξεις, εργαστήρια ή σεμινάρια σχετικά με την αειφόρο διαχείριση των υδάτινων πόρων στους εμπλεκόμενους τοπικούς ή περιφερειακούς παράγοντες και σε κάθε ενδιαφερόμενο. Οι

Παραδοτέο D6.1.3: Σχέδιο Κεφαλαιοποίησης Αποτελεσμάτων του Έργου

συμμετέχοντες μπορούν να μοιράζονται ήχο, έγγραφα και εφαρμογές, να λαμβάνουν και να συζητούν πληροφορίες σε πραγματικό χρόνο. Τα webinars μπορούν να καταγραφούν και να δημοσιευθούν σε κοινωνικά μέσα ενημέρωσης ενισχύοντας έτσι την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων του έργου.

► Καθιέρωση Ετήσιας Τελετής Βράβευσης

Εφαρμογή πιλοτικών δράσεων σε ετήσια βάση από μεγαλύτερα και πιο εξειδικευμένα παιδιά με τη βοήθεια των δασκάλων, όπως η χαρτογράφηση του δικτύου ύδρευσης του σχολείου, η εφαρμογή πειραμάτων, όπως η μουσική από το νερό κλπ., η έκθεση ζωγραφικής, φωτογραφίας, κατασκευών στο νερό κλπ., η πραγματοποίηση οπτικής επιθεώρησης για διαρροές νερού και η προώθηση προτάσεων για πιο ορθολογική χρήση του νερού. Οι προτάσεις και δράσεις αυτές θα ολοκληρώνονται με τελετή βράβευσης της καλύτερης πρακτικής χρήσης ύδατος.

► Φυλλάδιο και διαφημιστικό υλικό

Το φυλλάδιο του έργου μαζί με το υλικό που έχει ήδη εκτυπωθεί αποστέλλεται στο τοπικό δίκτυο συνεργατών, προκειμένου να προσελκύσει το ενδιαφέρον τους και να τους παρακινήσει αντίστοιχα.

► Συμπληρωματικό υλικό διάδοσης

Οι αφίσες του έργου μαζί με τα φυλλάδια κ.λπ. θα μπορούσαν να τοποθετηθούν σε συνεργαζόμενους θεσμούς χώρους δημόσιας προβολής, όπως το φουαγιέ ή το σημείο υποδοχής. Οι συνεργάτες θα μπορούσαν επίσης να παρέχουν αφίσες και φυλλάδια στο δίκτυό τους, ώστε να τα τοποθετήσουν στις δικές τους περιοχές δημόσιας προβολής, ει δυνατόν.

Επιπρόσθετα, η κοινοπραξία Best-U προσδιορίζει και κατηγοριοποιεί τον αντίκτυπο των εργαλείων κεφαλαιοποίησης και των αποτελεσμάτων του έργου βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 1:Επιδράσεις σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα

Αντίκτυπος	Ομάδα στόχου	Ποσοτικοί Δείκτες	Ποιοτικοί Δείκτες
Ευαισθητοποίηση για την ορθή χρήση νερού στους τοπικούς φορείς	Τοπικές και περιφερειακές αρχές	Επικοινωνία με πάνω από 10 τοπικές και περιφερειακές αρχές	Βελτίωση της γνώσης για τη σωστή/ ορθή χρήση του νερού
Ανάπτυξη της ικανότητας των ενδιαφερομένων και των υπευθύνων λήψης αποφάσεων στη διαχείριση των υδάτινων πόρων	Τοπικές και περιφερειακές αρχές	Επικοινωνία με πάνω από 10 τοπικές και περιφερειακές αρχές	Ενεργοποίηση όλων των φορέων που εμπλέκονται στη διαχείριση των υδάτινων πόρων και στα μέτρα λήψης αποφάσεων
Ενίσχυση της γνώσης και ευαισθητοποίηση των παιδιών για την καλύτερη χρήση του νερού	Σχολεία, Νηπιαγωγεία, Δάσκαλοι	Τουλάχιστον, 50 συμμετέχοντες από την ομάδα στόχου	Βελτίωση της γνώσης για την ορθότερη χρήση του νερού και την υιοθέτηση περιβαλλοντικής συμπεριφοράς

Παραδοτέο D6.1.3: Σχέδιο Κεφαλαιοποίησης Αποτελεσμάτων του Έργου

Πρώθηση εκπαιδευτικών διαδικασιών σχετικών με περιβαλλοντικά θέματα και βέλτιστη διαχείριση των υδάτων	Τοπικές και περιφερειακές αρχές, Σχολεία, Νηπιαγωγεία, Δάσκαλοι	Επικοινωνία με πάνω από 100 ενδιαφερόμενους της ομάδας στόχου	Δημιουργία αισθήματος ευθύνης μεταξύ των παιδιών και των εκπαιδευτικών, σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος και τις βιώσιμες συνθήκες διαβίωσης
Ηλεκτρονικές πληροφορίες και υλικό σχετικά με τη βιώσιμη διαχείριση των υδάτων	Τοπικές και περιφερειακές αρχές, Σχολεία, Νηπιαγωγεία, Δάσκαλοι	Πάνω από 100 ενδιαφερόμενοι της ομάδας στόχου	Διασφάλιση της διάδοσης των στόχων και των δραστηριοτήτων του έργου
Ανταλλαγή εμπειριών σχετικά με την καλύτερη χρήση του νερού	Τοπικές και περιφερειακές αρχές, κοινοπραξία	Η ιστοσελίδα του έργου και το δίκτυο φορέων	Δημιουργία της βάσης για την ενίσχυση της περιβαλλοντικής συμπεριφοράς

Πίνακας 2:Επιδράσεις σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα

Αντίκτυπος	Ομάδα στόχου	Ποσοτικοί Δείκτες	Ποιοτικοί Δείκτες
Αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με την ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων	Όλη η κοινωνία, ευρύ κοινό	<ul style="list-style-type: none"> a. Οι ιστοσελίδες όλων των εμπλεκόμενων παραγόντων για την προώθηση της καλύτερης χρήσης του νερού. b. Ιστοσελίδα του έργου – για τουλάχιστον 5 χρόνια c. Παρουσίαση των αποτελεσμάτων του έργου σε επιστημονικά συνέδρια d. Τουλάχιστον 1 ενημερωτικό δελτίο σε τρίμηνη βάση 	Υιοθέτηση μιας περιβαλλοντικής συμπεριφοράς

Παραδοτέο D6.1.3: Σχέδιο Κεφαλαιοποίησης Αποτελεσμάτων του Έργου

		e. Σεμινάρια ευαισθητοποίησης – 2 κάθε χρόνο f. Τελετή βράβευσης- 1 το χρόνο	
Πολιτικές και στρατηγικές που ευνοούν την καλύτερη χρήση του νερού	Τοπικές και περιφερειακές αρχές	Στρατηγικές και πολιτικές προσανατολισμένες στην καλύτερη χρήση νερού	Εφαρμογή πολιτικών και μέτρων για την ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων
Συμμετοχή περισσότερων φορέων στην προσπάθεια διάδοσης των αποτελεσμάτων του έργου με την υπογραφή Συμφώνου Συνεργασίας (MOU)	Τοπικές και περιφερειακές αρχές	Αύξηση τουλάχιστον 10% της συμμετοχή και άλλων φορέων	Ευρύτερη διάδοση των αποτελεσμάτων του έργου και μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση στο θέμα της ορθής διαχείρισης υδάτινων πόρων
Υποβολή νέων προτάσεων σε μελλοντικά προγράμματα	Τοπικές και περιφερειακές αρχές, εταίροι έργου	2-3 νέες προτάσεις	Βιωσιμότητα των αποτελεσμάτων του έργου και ανάπτυξη και άλλων πρακτικών

6. ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η ορθή διαχείριση των διαθέσιμων υδατικών πόρων μπορεί να ενισχυθεί από μια σειρά δράσεων έχοντας ως απώτερο σκοπό την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των πολιτών και των επιχειρήσεων καθώς και των τοπικών φορέων υιοθετώντας και ενισχύοντας σχετικές πολιτικές, δράσεις και προγράμματα.

Η συνοχή των δράσεων κεφαλαιοποίησης αυτού του έργου μπορεί να περιγραφεί στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 3: Δράσεις Κεφαλαιοποίησης

Αντικείμενο	Δραστηριότητα	Σχόλια
The project's continuation and dissemination of it's results to other actors outside the consortium.	Σύμφωνο Συνεργασίας (MOU)	Ένα <u>σύμφωνο συνεργασίας δράσεων κεφαλαιοποίησης</u> , το οποίο θα υπογραφεί μεταξύ των φορέων της κοινοπραξίας, στο οποίο θα καθορίζεται το επιχειρησιακό πλαίσιο για τη συνέχιση του έργου και θα περιγράφονται οι τρόποι διάδοσης των αποτελεσμάτων

		του έργου σε άλλους οργανισμούς, περιφέρειες και χώρες πέραν της κοινοπραξίας (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι).
Familiarize local actors with the integrated sustainable water management concept	α) Εγχειρίδιο Εκπαιδευτών	Το εγχειρίδιο για τους εκπαιδευτές, το οποίο θα έχει ως στόχο να παράσχει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο διακυβέρνησης και διαχείρισης στις τοπικές αρχές για την αποτελεσματική και αποδοτική εφαρμογή των πολιτικών της ΕΕ. Το εγχειρίδιο θα παρουσιάζεται από εκπαιδευτικούς των τοπικών αρχών έχοντας ως θεματολογία την "καλύτερη χρήση" των υδάτων, και θα προωθεί την ολοκληρωμένη βιώσιμη διαχείριση των υδάτων, επικεντρωμένη στα δημοτικά ύδατα, βάσει της κεφαλαιοποίησης των βέλτιστων πρακτικών της ΕΕ.
	β) Εκπαιδευτικά Προγράμματα – τουλάχιστον 2 ανά χρόνο	Τα εκπαιδευτικά προγράμματα μπορούν να αποτελέσουν ένα σημαντικό εργαλείο για τους εκπαιδευτικούς και τους παιδαγωγούς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι θα ωφεληθούν με τη χρήση του, στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση σχετικών περιβαλλοντικών εκπαιδευτικών παρεμβάσεων.
	γ) Webinars- σε ετήσια βάση	Διακρατικά εκπαιδευτικά σεμινάρια (webinars) σε καθηγητές και των δύο χωρών που συμμετείχαν στο έργο. Μέσα από τα webinars μπορούν να υλοποιηθούν παρουσιάσεις, διαλέξεις, εργαστήρια ή σεμινάρια σχετικά με την αειφόρο διαχείριση των

Παραδοτέο D6.1.3: Σχέδιο Κεφαλαιοποίησης Αποτελεσμάτων του Έργου

		υδάτινων πόρων στους εμπλεκόμενους τοπικούς ή περιφερειακούς παράγοντες και σε κάθε ενδιαφερόμενο.
Activate local actors towards the conservation and management of water resources	α) Θέσπιση τοπικών, περιφερειακών ή εθνικών προγραμμάτων χρηματοδότησης	Θέσπιση τοπικών, περιφερειακών ή εθνικών προγραμμάτων χρηματοδότησης/πρόσθετων πόρων, για τη διατήρηση και εξοικονόμηση νερού στους διάφορους τομείς χρήσης υδάτων, καθώς και για την προώθηση δράσεων ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης των πολιτών και των επιχειρήσεων, όπως ενημερωτικές εκδηλώσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα σε εκπαιδευτικούς, σχολεία και πολίτες, διαφημιστικά σποτ, εκπαιδευτικό υλικό, κ.α.
	β) Σχεδιασμός ευνοϊκών πολιτικών	Σχεδιασμός ευνοϊκών πολιτικών για ορθή διαχείριση υδατικών πόρων από τοπικές ή/και περιφερειακές αρχές και παροχή κινήτρων σε επιχειρήσεις και πολίτες για την υιοθέτηση αυτών.
Ευαισθητοποίηση και συμμετοχή και άλλων φορέων και επιχειρήσεων/ υπηρεσιών	α) Σεμινάρια και εκδηλώσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης β) Παρουσίαση των αποτελεσμάτων του έργου σε επιστημονικά συνέδρια σε ετήσια βάση γ) Ιστοσελίδα του έργου δ) Ενημερωτικά δελτία – μέσω email βάσει της λίστας επικοινωνίας του έργου ε) Υλικό διάδοσης όπως αφίσες, φυλλάδια του έργου στ) Δημοσιεύσεις άρθρων στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης – σε ετήσια βάση	Ευαισθητοποίηση και συμμετοχή και άλλων φορέων και επιχειρήσεων/ υπηρεσιών στην ορθή διαχείριση υδατικών πόρων και συμμετοχή αυτών στην ανάπτυξη προγραμμάτων δημόσιας προσέγγισης και εκπαίδευσης ως μέρος των σχεδίων, προγραμμάτων και πολιτικών σε σχέση με την εξοικονόμηση νερού.

7. ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η βιωσιμότητα των αποτελεσμάτων του έργου μπορεί να εξασφαλιστεί μέσα από μια σειρά ενεργειών, οι οποίες θα έχουν ως απώτερο στόχο την ενίσχυση της γνώσης και ευαισθητοποίησης των χρηστών των υδατικών πόρων σε συνδυασμό με σχετικές πολιτικές, χρηματοδοτικά προγράμματα και δράσεις. Για να καταστεί δυνατή η βιωσιμότητα του έργου, θα πρέπει αρχικά να ενισχυθεί και υιοθετηθεί από τους τοπικούς καθώς και από τους περιφερειακούς φορείς μια φιλοσοφία ορθής διαχείρισης των αστικών υδάτων, οι οποίοι με τη σειρά τους θα προβούν σε μία σειρά από υποστηρικτικές ενέργειες και δράσεις.

Οι τοπικοί φορείς μπορούν να λάβουν μια σειρά μέτρων προκειμένου να εξασφαλιστεί η ορθολογικότερη διαχείριση των υδατικών πόρων. Έχουν αποδείξει στη πράξη ότι μπορούν καλύτερα από κάθε άλλον να υλοποιήσουν σχετικές πολιτικές. Ως η πλησιέστερη εξουσία στον πολίτη, μπορούν να τον κινητοποιήσουν καλύτερα ενώ παράλληλα βρίσκονται σε θέση να γνωρίζουν τοπικά προβλήματα και ιδιομορφίες, κάτι που αποδεικνύεται πολλές φορές χρήσιμο για τη διαχείριση των υδατικών πόρων.

Συνεπώς, η χρηματοδότηση από τοπικούς και/ ή περιφερειακούς φορείς, μιας εκστρατείας ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης των πολιτών αποτελεί ένα σημαντικό μέσο για τη βιωσιμότητα του έργου. Μια τέτοιου είδους εκστρατεία θα περιλάμβανε ενημερωτικό υλικό και εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης, ολοκληρωμένα περιβαλλοντικά προγράμματα σε σχολεία, νηπιαγωγεία και ενήλικες πολίτες, ηλεκτρονικό εκπαιδευτικό υλικό (e-learning, e-games) με δυνατότητα εφαρμογής στα κινητά, τοιχοκόλληση αφισών, καθώς και διαφημιστικά σποτ σε τηλεόραση και ράδιο.

Ένα άλλο μέσο βιωσιμότητας θα μπορούσε να αποτελέσει η δημιουργία δικτύου τοπικών φορέων από τις δύο συμμετέχουσες χώρες, έχοντας ως στόχο την ανταλλαγή εμπειριών στον τομέα της πολιτικής και της επικοινωνιακής διαχείρισης των αστικών υδάτων.

Επιπρόσθετα, η δημιουργία δικτύου σε θέματα διαχείρισης του νερού με τη συμμετοχή εκπαιδευτικών οργανισμών, τοπικών αρχών και πολιτών αποτελεί ένα σημαντικό μέσο για την υιοθέτηση της φιλοσοφίας της ορθής διαχείρισης των υδατικών πόρων. Στο πλαίσιο του δικτύου, θα είναι δυνατή η ανταλλαγή εμπειριών στη διαχείριση των πολιτικών και της επικοινωνίας των αστικών υδάτων και θα γίνεται μεταφορά της διαθέσιμης τεχνολογίας και τεχνογνωσίας στα μέλη του (θεσμική ενίσχυση). Επίσης, θα είναι δυνατή η προώθηση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου διακυβέρνησης και διαχείρισης στις τοπικές αρχές προκειμένου να εφαρμοστούν αποτελεσματικά και οι πολιτικές, οι στρατηγικές, η νομοθεσία και οι δεσμεύσεις της ΕΕ σχετικά με τη βιώσιμη διαχείριση των υδάτων στις περιοχές τους.

Η υιοθέτηση και εφαρμογή ευνοϊκών πολιτικών και λήψης αποφάσεων από τους τοπικούς και περιφερειακούς φορείς για τη διαχείριση των υδατικών πόρων σε αστικό επίπεδο.

8. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η εξεύρεση ενός οικονομικά αποδοτικού τρόπου για τη διαχείριση της ποιότητας των υδάτων και των επιπτώσεων των πλημμυρών και της ξηρασίας συνιστά σοβαρή πρόκληση για την ΕΕ. Η αντιμετώπιση των προκλήσεων και των ευκαιριών στον τομέα των υδάτων απαιτεί μία ολιστική προσέγγιση σε ένα ευρύ φάσμα παραγόντων. Σύμφωνα με την εφαρμογή της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα (ΟΠΥ), της οδηγίας για τις πλημμύρες και τις προτεραιότητες της ευρωπαϊκής σύμπραξης καινοτομίας για το νερό, οι χρηματοδοτήσεις επικεντρώνονται στην ανάπτυξη και ιδιαίτερα στην υλοποίηση δράσεων που θα βοηθήσουν τα κράτη μέλη να μεταβούν προς μια πραγματικά ολοκληρωμένη διαχείριση των υδατινών πόρων, προωθώντας, κατά περίπτωση, προσεγγίσεις με βάση το οικοσύστημα.

Σύμφωνα με τους τομείς προτεραιότητας της ευρωπαϊκής σύμπραξης καινοτομίας για το νερό, η υφιστάμενη πρόκληση είναι διττή:

- i) διασφάλιση της ορθής εφαρμογής με οικονομικά επωφελή, αποδοτικά ως προς τους πόρους και σύννομα αποτελέσματα, και
- ii) διασφάλιση της δυνατότητας αντιμετώπισης των διαφαινόμενων προβλημάτων αυτού του τομέα.

Κάποια χρηματοδοτικά μέσα/ προγράμματα που μπορούν να βοηθήσουν στην υλοποίηση δράσεων βέλτιστης διαχείρισης υδατικών πόρων και κεφαλαιοποίησης, παρουσιάζονται παρακάτω.

Ως εκ τούτου, ένας από τους στόχους αυτού του σχεδίου κεφαλαιοποίησης είναι η αξιοποίηση της συσσωρευμένης γνώσης και των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από την υλοποίηση του έργου, προκειμένου να υποστηριχθεί η ανάπτυξη μελλοντικών πολιτικών και προγραμμάτων που συνδέονται με τις αποκτηθείσες νέες γνώσεις και αποτελέσματα. Τέτοια προγράμματα προσανατολισμένα στο περιβάλλον και στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες που υποστηρίζουν μια περιβαλλοντική συμπεριφορά είναι τα εξής:

7.1 LIFE 2014-2020³

Συνοπτική περιγραφή Προγράμματος

Το πρόγραμμα LIFE αποτελεί το κύριο χρηματοδοτικό μέσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το περιβάλλον. Το LIFE συμβάλλει στην αειφόρο ανάπτυξη και στην επίτευξη των σκοπών και στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», στηρίζει την εφαρμογή του 7ου Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον και άλλες στρατηγικές και σχέδια της ΕΕ για το περιβάλλον και για το κλίμα. Μέσω του προγράμματος LIFE χρηματοδοτούνται μέτρα και έργα με ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία για τα κράτη-μέλη.

Το πρόγραμμα EU LIFE δημοσιεύει ετήσιες προσκλήσεις για υποβολή προτάσεων, υπογραμμίζοντας τη δέσμευση του να στηρίζει έργα που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος και στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Οι στόχοι του προγράμματος LIFE συντίθενται στα κάτωθι:

- Να συμβάλλει προς μια αποδοτική, φιλική προς το κλίμα, χαμηλών εκπομπών άνθρακα οικονομία, στην προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος, διατηρώντας και βελτιώνοντας τη βιοποικιλότητα, τα οικοσυστήματα και ειδικότερα το δίκτυο Natura 2000
- Να προωθήσει την εφαρμογή και ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων στις πολιτικές και πρακτικές των κρατών – μελών
- Να βελτιώσει την περιβαλλοντική και κλιματική διακυβέρνηση σε όλα τα επίπεδα
- Να υποστηρίξει την εφαρμογή του 7ου Προγράμματος Περιβαλλοντικής Δράσης

Το Πρόγραμμα LIFE διαρθρώνεται σε δύο υπο-προγράμματα: το υπο-πρόγραμμα για το περιβάλλον και το υποπρόγραμμα για τη δράση για το κλίμα.

Το υπο-πρόγραμμα «Περιβάλλον» καλύπτει τους κάτωθι τομείς προτεραιότητας:

- LIFE Περιβάλλον και Αποδοτικότητα των Πόρων (LIFE Environment and Resource Efficiency)
- LIFE Φύση και Βιοποικιλότητα (LIFE Nature and Biodiversity)

³ <http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=2dVjgttAsX0%3d&tabid=468&language=el-GR>

- LIFE Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση και Πληροφόρηση (LIFE Environmental Governance and Information)

Οι επί μέρους τομείς του υπο-προγράμματος «Περιβάλλον» είναι:

- Φύση και Βιοποικιλότητα
- Νερό, συμπεριλαμβανομένου του Θαλάσσιου Περιβάλλοντος
- Απορρίμματα
- Αποδοτικότητα των Πόρων, συμπεριλαμβανομένων των εδαφών και των δασών και πράσινη κυκλική οικονομία
- Περιβάλλον και Υγεία, συμπεριλαμβανομένων των χημικών και του θορύβου
- Ποιότητα Ατμόσφαιρας και εκπομπές αέριων ρύπων (συμπεριλαμβάνεται το αστικό περιβάλλον)
- Πληροφόρηση και διακυβέρνηση

Θεματικές προτεραιότητες και θέματα έργων για το Πρόγραμμα LIFE Περιβάλλον και Αποδοτικότητα των Πόρων.

- ▶ Θεματικές προτεραιότητες για το νερό, συμπεριλαμβανομένου του θαλάσσιου περιβάλλοντος

Δραστηριότητες για την εφαρμογή των συγκεκριμένων στόχων για τα απόβλητα οι οποίοι ορίζονται στον «Χάρτη πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη» και στο 7ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, και ειδικότερα:

- ολοκληρωμένες προσεγγίσεις για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής οδηγίας-πλαisiού για τα ύδατα⁴
- οδηγία για τις πλημμύρες⁵
- οδηγία-πλαisiο για τη θαλάσσια στρατηγική⁶
- δραστηριότητες για να κατοχυρωθεί η ασφαλής και αποτελεσματική χρήση των υδάτινων πόρων, με βελτίωση της **ποσοτικής διαχείρισης των υδάτων, διατήρηση υψηλού επιπέδου ποιότητας των υδάτων και αποφυγή της κακής χρήσης και της υποβάθμισης των υδάτινων πόρων.**

Άλλοι τύποι έργων που χρηματοδοτεί το LIFE Περιβάλλον και Αποδοτικότητα των Πόρων.

Εκτός από τα εμπορικά αξιοποιήσιμα έργα, το LIFE χρηματοδοτεί πολλούς διαφορετικούς τύπους έργων που επικεντρώνονται στην εφαρμογή συγκεκριμένων απαιτήσεων της πολιτικής της ΕΕ για το περιβάλλον.

⁴ Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000 για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2000:327:0001:0072:EL:PDF>

⁵ Οδηγία 2007/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2007 για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:288:0027:0034:EL:PDF>

⁶ 1 Οδηγία 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Ιουνίου 2008 περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον (οδηγία-πλαisiο για τη θαλάσσια στρατηγική). <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:164:0019:0040:EL:PDF>

Είναι έργα τα οποία στο μεγαλύτερο ποσοστό τους ελέγχονται από δημόσιες αρχές, μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς και υπηρεσίες έρευνας και ανάπτυξης.

Στοχεύουν στην ανάπτυξη και την εφαρμογή νέων διαδικασιών, όπως την εισαγωγή των πράσινων δημόσιων συμβάσεων σε κάποιον κλάδο, τη διαχείριση των αστικών αποβλήτων με νέους τρόπους, τον σχεδιασμό για τη χρήση του χώρου με καινοτομικούς ή πρωτότυπους τρόπους, την εφαρμογή νέων μεθόδων στον αστικό σχεδιασμό για την ελαχιστοποίηση της σφράγισης του εδάφους, και πολλά άλλα.

8.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ MED

Το Πρόγραμμα «MED» είναι διακρατικό Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας. Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως εργαλείο περιφερειακής πολιτικής. Συνεχίζει την παράδοση των ευρωπαϊκών Προγραμμάτων συνεργασίας γνωστών ως Interreg. Το Πρόγραμμα υλοποιεί έργα, που βασίζονται σε διακρατικές συνεργασίες και στόχο έχουν την ικανοποίηση των θεματικών προγραμματικών προτεραιοτήτων στο μεσογειακό χώρο.

Στόχοι του Προγράμματος

- Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της περιοχής με τρόπο που να εγγυάται την ανάπτυξη και την απασχόληση για τις επόμενες γενεές (στρατηγική της Λισαβόνας).
- Η προώθηση της εδαφικής συνοχής και της προστασίας του περιβάλλοντος, σύμφωνα με τη λογική της αειφόρου ανάπτυξης (στρατηγική του Γκέτεμποργκ).

Άξονες Προτεραιότητας

Άξονας 1: Ενίσχυση των δυνατοτήτων καινοτομίας.

Άξονας 2: Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αειφόρου εδαφικής ανάπτυξης.

Πλούσια και ευθραυστότητα των φυσικών πόρων και της κληρονομιάς, πίεση σε εύθραυστες περιοχές, τακτικές απειλές εφοδιασμού με νερό, συγκέντρωση σημαντικών κινδύνων. Ο χώρος MED είναι ένας χώρος πλούσιος σε περιουσιακά στοιχεία με υψηλή βιοποικιλότητα που πρέπει να προστατευθεί σε διαφορετικά περιβαλλοντικά επίπεδα μέσω διακρατικές συντονισμένες δραστηριότητες.

Οι στόχοι του άξονα αυτού είναι:

- Προστασία και ενίσχυση των φυσικών πόρων και της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης
- Πρόληψη των θαλάσσιων κινδύνων και ενίσχυση της ασφάλειας στη θάλασσα
- Πρόληψη και καταπολέμηση φυσικών κινδύνων

Παραδείγματα έργων προσανατολισμένων στο περιβάλλον:

- α) Προώθηση διακρατικών εταιρικών σχέσεων για την προστασία, ενίσχυση και ευαισθητοποίηση των ευάλωτων περιοχών και των πόρων τους από την άποψη της ολοκληρωμένης εδαφικής ανάπτυξης και του αειφόρου τουρισμού.
- β) Προώθηση της βιοποικιλότητας μέσω της προστασίας και της ενίσχυσης των φυσικών πόρων.

γ) Δημιουργία και διάδοση καινοτόμων υλικών και διαδικασιών παραγωγής που επιτρέπουν τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας μεταξύ των ενδιαφερομένων και των επιχειρήσεων του δημόσιου τομέα.

Άξονας 3: Βελτίωση της κινητικότητας και της εδαφικής προσβασιμότητας

Άξονας 4: Προώθηση μιας πολυκεντρικής και ολοκληρωμένης ανάπτυξης της Μεσογειακού χώρου.

Για την καλύτερη διαχείριση των αποτελεσμάτων της αστικής ανάπτυξης, να ενισχύσει το δυναμικό της ανταγωνιστικότητας των αγροτικών περιοχών, αποφεύγοντας παράλληλα μια διεύρυνση των εδαφικών ανισοτήτων, είναι σημαντικό να στηρίξει συνέργειες μεταξύ των αστικών και των αγροτικών περιοχών και τη βελτίωση των εδαφικών συστημάτων πολυεπίπεδης διακυβέρνησης.

Οι στόχοι του άξονα 4 είναι:

- Συντονισμός των αναπτυξιακών πολιτικών και βελτίωση της εδαφικής διακυβέρνησης
- Ενίσχυση της ταυτότητας και ενίσχυση των πολιτιστικών πόρων για την καλύτερη ενσωμάτωση του χώρου Med.

Παραδείγματα έργων προσανατολισμένων προς την "εδαφική ανάπτυξη" αποτελούν:

α) Η προώθηση της διακρατικής συνεργασίας μεταξύ διαφόρων πολυεπίπεδων εδαφικών συστημάτων (πόλεις, μητροπόλεις, αγροτικές περιοχές, απομονωμένες περιοχές κ.λπ.) για τη βελτίωση της δικτύωσης των υπηρεσιών και την ενθάρρυνση της εμφάνισης κοινών στρατηγικών.

β) Η προώθηση διακρατικών πρωτοβουλιών που ενισχύουν το ρόλο της ιστορικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών πόρων από την άποψη της ολοκληρωμένης εδαφικής ανάπτυξης.

8.3 INTERREG 2014 – 2020⁷

Το INTERREG (INTERREGional Cooperation) είναι το ευρωπαϊκό χρηματοδοτικό εργαλείο – μέσο, που στοχεύει στη θεσμική διαπεριφερειακή συνεργασία μεταξύ ευρωπαϊκών (και μη) χωρών, ώστε να δοθούν λύσεις σε κοινά προβλήματα περιοχών που συνορεύουν μεταξύ τους, βρέχονται από την ίδια θάλασσα ή ανήκουν στην ίδια ευρύτερη περιφέρεια.

Τα προγράμματα, στο πλαίσιο του INTERREG 2014 – 2020, βασίζονται, κατά κύριο λόγο, στη στρατηγική «Ευρώπη 2020», για μια ανάπτυξη έξυπνη, βιώσιμη, χωρίς αποκλεισμούς. Αποτελούν κατά κάποιο τρόπο τη χωρική εξειδίκευση αυτής της στρατηγικής ανάπτυξης. Επίσης, βασίζονται σε ευρωπαϊκές στρατηγικές κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, σε μακρο-περιφερειακές στρατηγικές, σε πολιτικές συνέργειας μεταξύ περιοχών, αλλά και μεταξύ προγραμμάτων.

Εκείνο που χαρακτηρίζει τα προγράμματα αυτά είναι ότι αποβλέπουν, πέρα από εξειδικεύσεις και τεχνικές λεπτομέρειες, σε κοινή αντιμετώπιση μέσα στην ΕΕ, αλλά και με γειτόνους της, ζητημάτων που έχουν να κάνουν με θέματα όπως Ενεργειακά, Περιβαλλοντικά, Επιχειρησιακά, Απασχόληση, Καλύτερες συνθήκες ζωής.

Από πρακτικής άποψης, χαρακτηρίζονται, μεταξύ άλλων, από την ισχυρή απαίτηση για ανάπτυξη δυναμικών διακρατικών – διασυνοριακών – διαπεριφερειακών συνεργασιών και για συνέργεια στους

⁷ <https://www.citybranding.gr/2015/07/interreg-2014-2020.html>
<https://interreg.gr/el/>

επιδιωκόμενους στόχους στις επιλέξιμες περιοχές, καθώς και για κεφαλαιοποίηση εμπειρίας από έργα που έχουν προηγηθεί και από αποτελεσματικές πρακτικές που έχουν εφαρμοστεί. Ανάμεσα στα ισχυρά κριτήρια επιλογής των υποβαλλόμενων προτάσεων είναι και η βιωσιμότητα, η καινοτομία, η διεπιστημονικότητα, η διαβούλευση και η δημοσιότητα.

Ένα επιπλέον χαρακτηριστικό, ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, είναι ότι τα προγράμματα στο πλαίσιο του INTERREG 2014 – 2020 έχουν άμεσους και κύριους αποδέκτες τις εθνικές, περιφερειακές, τοπικές αρχές των επιλέξιμων χωρών – περιοχών και πρώτα και κύρια τους Δήμους τους.

Το INTERREG 2014 – 2020 διαρθρώνεται σε δύο μεγάλες ομάδες προγραμμάτων: τα διασυνοριακά και τα πολυμερή.

1η ομάδα: Διασυνοριακά προγράμματα

Πρόκειται για προγράμματα που προωθούν τη στρατηγική της Ένωσης για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και για την επίτευξη οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής μεταξύ των επιλέξιμων διασυνοριακών περιοχών, (χωρών που συνορεύουν ή τις ενώνει θάλασσα).

Προσφέρονται, μεταξύ άλλων, για να δώσουν λύσεις σε προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Δήμοι στις επιλέξιμες περιοχές στην Ελλάδα, που όμως σχετίζονται ή/και αποτελούν μέρος των αντίστοιχων προβλημάτων Δήμων της γειτονικής επιλέξιμης περιοχής.

Οι επιλέξιμες περιοχές για την περίοδο 2014 – 2020 έχουν ως εξής:

- Ελλάδα – Κύπρος: Όλη η Κύπρος – Από Ελλάδα: Βόρειο Αιγαίο (Λέσβος, Σάμος, Χίος), Νότιο Αιγαίο (Δωδεκάνησα, Κυκλάδες), Κρήτη (Ηράκλειο, Λασιθί, Ρέθυμνο, Χανιά).
- Ελλάδα – Ιταλία: Από Ελλάδα: Ήπειρος (Άρτα, Θεσπρωτία, Ιωάννινα, Πρέβεζα), Ιόνια Νησιά(Ζάκυνθος, Κέρκυρα, Κεφαλονιά, Λευκάδα), Δυτική Ελλάδα (Αιτωλοακαρνανία, Αχαΐα, Ηλεία), – Από Ιταλία: Puglia (Taranto, Brindisi, Lecce, Foggia, Bari, Barletta-Andria-Trani).
- Ελλάδα – Βουλγαρία: Από Ελλάδα: Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (Έβρος, Ξάνθη, Ροδόπη, Δράμα, Καβάλα, Θεσσαλονίκη, Σέρρες) – Από Βουλγαρία: Blagoevgrad, Haskovo, Smolyan, Kardzhali.
- Ελλάδα – Αλβανία: Από Ελλάδα: Γρεβενά, Καστοριά, Φλώρινα, Θεσπρωτία, Ιωάννινα, Ζάκυνθος, Κέρκυρα, Κεφαλονιά, Λευκάδα – Από Αλβανία: Berat, Gjirokaster, Korce, Vlore.
- Ελλάδα – Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας(FYROM): Από Ελλάδα: Θεσσαλονίκη, Κιλκίς, Φλώρινα, Σέρρες, Πέλλα – Από FYROM: Vardar, Pelagonia, Southwest, Southeast

Οι άξονες προτεραιότητας, όπως έχουν επιλεγεί από τα προγράμματα, κινούνται γύρω από τα παρακάτω, με τις απαραίτητες προσαρμογές, λόγω ιδιαιτεροτήτων και στρατηγικών στόχων κάθε περιοχής:

- Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος, ολοκληρωμένη περιβαλλοντική διαχείριση
- Βιωσιμότητα και προσαρμογή στις κλιματικές αλλαγές – πρόληψη κινδύνων διαχείρισης
- Αντιμετώπιση κοινωνικού αποκλεισμού
- Αποδοτική χρήση και διαχείριση ενέργειας
- Διαχείριση αποβλήτων
- Διαχείριση διασυνοριακών υδάτων

Παραδοτέο D6.1.3: Σχέδιο Κεφαλαιοποίησης Αποτελεσμάτων του Έργου

- Συνδυασμένες βιώσιμες μεταφορές στις διασυνοριακές περιοχές
- Καλύτερη διασύνδεση διασυνοριακής περιοχής
- Ενίσχυση της τοπικής οικονομίας
- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας, με έμφαση στις Μικρο – Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ)
- Καινοτομία και Ανταγωνιστικότητα
- Τουρισμός
- Αξιοποίηση πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς.

Επιλέξιμοι εταίροι, σε καθ' ένα από τα παραπάνω προγράμματα, είναι οι Εθνικές – Περιφερειακές – Τοπικές δημόσιες αρχές, τα Νομικά πρόσωπα Δ.Δ, οι Ιδιωτικοί φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα των επιλέξιμων, κάθε φορά, περιοχών.

2η ομάδα: Πολυμερή προγράμματα (Στρατηγικές Μακρο-περιφέρειας)

Πρόκειται για προγράμματα που βασίζονται σε ευρύτερες πολιτικές και μακρο-περιφερειακές στρατηγικές της ΕΕ. Επιδιώκουν να δώσουν λύσεις σε κοινά προβλήματα που αντιμετωπίζουν χώρες που βρίσκονται σε μία ευρύτερη περιοχή ή βρέχονται από μία κοινή υδάτινη λεκάνη. Στοχεύουν σε έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και εδαφική συνοχή μεταξύ των επιλέξιμων περιφερειών.

Οι εθνικές, περιφερειακές, τοπικές αρχές και μάλιστα οι δήμοι είναι οι πρωταγωνιστές μεταξύ των διακρατικών εταίρων και σ' αυτή την ομάδα προγραμμάτων.

Οι **επιλέξιμες περιοχές** για την περίοδο 2014 – 2020 έχουν ως εξής:

- **ADRION (Αδριατική – Ιόνιο):** Το πρόγραμμα καλύπτει περιοχές από τέσσερα κράτη μέλη της ΕΕ: Κροατία, Ελλάδα, Ιταλία, Σλοβενία και περιοχές από τέσσερις τρίτες χώρες: Αλβανία, Βοσνία – Ερζεγοβίνη, Μαυροβούνιο, Σερβία.
- **Balkan – Mediterranean:** Στο πρόγραμμα συμμετέχουν περιοχές από τρία κράτη – μέλη της ΕΕ: Ελλάδα, Κύπρος, Βουλγαρία και περιοχές από δύο υποψήφιες χώρες: Αλβανία και Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας.
- **Black Sea Basin:** Στο πρόγραμμα συμμετέχουν περιοχές από τρία κράτη – μέλη της ΕΕ: Βουλγαρία, Ελλάδα, Ρουμανία και περιοχές από τις χώρες: Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Γεωργία, Μολδαβία, Ουκρανία, Τουρκία, Ρωσία.
- **INTERREG EUROPE:** Το πρόγραμμα καλύπτει 30 χώρες, τις 28 της ΕΕ συν την Ελβετία και τη Σουηδία.
- **MED:** Στο πρόγραμμα συμμετέχουν περιοχές από τα κράτη μέλη της ΕΕ: Κύπρος, Ισπανία, Γαλλία, Ελλάδα, Ιταλία, Μάλτα, Πορτογαλία, Ηνωμένο Βασίλειο-Γιβραλτάρ, Σλοβενία, καθώς και οι υποψήφιες και δυνητικά υποψήφιες χώρες Κροατία, Μαυροβούνιο, Αλβανία.
- **MED ENI:** Περιλαμβάνονται περιοχές από χώρες που επηρεάζονται από τη στρατηγική ENI(2*) στην Μεσόγειο, όπως Ισπανία, Ηνωμένο Βασίλειο-Γιβραλτάρ, Πορτογαλία, Γαλλία, Ιταλία, Μάλτα, Ελλάδα, Κύπρος, Τουρκία, Μαρόκο, Αλγερία, Τυνησία, Λιβύη, Αίγυπτος, Ιορδανία, Παλαιστίνη, Συρία

Οι **άξονες προτεραιότητας** σε αυτή την ομάδα, καθώς και το περιεχόμενο των προτάσεων έχουν σημαντικό προσανατολισμό στην υποστήριξη πολιτικών της ΕΕ, όπως η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και μακρο-περιφερειακών στρατηγικών και συνοψίζονται σε θέματα:

- Προστασίας περιβάλλοντος – Προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή – Μετάβασης σε οικονομίες χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα
- Έρευνας – Τεχνολογίας – Καινοτομίας – Έξυπνες περιφέρειες
- Αποδοτικότητας των πόρων – Βιώσιμες περιφέρειες – μπλε και πράσινης ανάπτυξης
- Συνδεσιμότητας περιφερειών – εδαφική συνεργασία
- Επιχειρηματικότητας και ανάπτυξης Μικρο-Μεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ)
- Υποστήριξης διακυβέρνησης της EUSAIR

Επιλέξιμοι εταίροι είναι οι Εθνικές – Περιφερειακές – Τοπικές δημόσιες αρχές, καθώς και τα Νομικά πρόσωπα Δ.Δ και οι Ιδιωτικοί φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα των επιλέξιμων, κάθε φορά, περιοχών.

8.4 ΕΣΠΑ 2014-2010

❖ **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση & Διά Βίου Μάθηση"**⁸

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020», το οποίο εντάσσεται στη νέα Προγραμματική Περίοδο υλοποίησης προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από την Ελλάδα και την Ε.Ε.

Το Ε.Π. αποτελεί ένα από τα επτά Εθνικά Επιχειρησιακά Προγράμματα της περιόδου αυτής και έχει ως στόχο την αντιμετώπιση της ανεργίας, κυρίως μέσα από τη δημιουργία δυνατοτήτων για εκπαίδευση, αναβάθμιση δεξιοτήτων και βιώσιμη απασχόληση για όλους, συμβάλλοντας παράλληλα στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Θεμελιώδης προτεραιότητα του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» είναι η έγκυρη και άμεση ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων για το σύνολο των δράσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης, με ταυτόχρονη δημοσιοποίηση στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης του ρόλου και των επιτευγμάτων της πολιτικής για τη συνοχή, καθώς και το έργο και τα επιτεύγματα των συγχρηματοδοτούμενων παρεμβάσεων.

Προς την κατεύθυνση αυτή και μέσω ενός επιλεγμένου φάσματος επικοινωνιακών ενεργειών και μέσων, υλοποιούνται δράσεις δημοσιότητας με κεντρικό σημείο αναφοράς να υπηρετηθεί «το δικαίωμα των πολιτών να γνωρίζουν».

Στόχος είναι να γίνει και ο πολίτης «κοινωνός» των συμμετοχικών προσπαθειών που πραγματοποιούνται με τη συνεργασία των Εθνικών Αρχών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μέσω της πληροφόρησης και επικοινωνίας, τα έργα του Επιχειρησιακού Προγράμματος προβάλλονται και αξιολογούνται, οι καλές πρακτικές αξιοποιούνται και επιτυγχάνεται η αύξηση της συμμετοχής στις παρεμβάσεις του Προγράμματος.

⁸ http://www.edulll.gr/?page_id=28228

Συγκεκριμένα οι στόχοι του προγράμματος είναι:

- Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση στο σύνολο των Περιφερειών της χώρας
- Αντιμετώπιση της ανεργίας και αύξηση της βιώσιμης απασχόλησης για όλους
- Βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας όλων των βαθμίδων του εκπαιδευτικού συστήματος
- Ανάπτυξη της Διά Βίου Μάθησης και βελτίωση της συνάφειας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας

Ενδεικτικές Δράσεις /Παρεμβάσεις

- ▶ Τομέας Εργασίας: Συστημικές παρεμβάσεις των θεσμών της εργασίας και της πρόνοιας, Βελτίωση Προοπτικών Απασχόλησης και Ανάπτυξης Δεξιοτήτων Ανθρώπινου Δυναμικού, Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων : Διευκόλυνση της Πρόσβασης στην Απασχόληση των Νέων έως 29 ετών (ΠΑΝ).
- ▶ Τομέας Εκπαίδευσης, Βελτίωση της Ποιότητας και Αποτελεσματικότητας του Εκπαιδευτικού Συστήματος, Επιμόρφωση εκπαιδευτικών, Πρόγραμμα εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης μαθητών.
- ▶ Τεχνική Βοήθεια: Συμπληρωματικά/εξειδικευμένα συστήματα και εργαλεία οργάνωσης της διαχείρισης, Πληροφόρηση και Επικοινωνία, Αξιολόγηση, Μελέτες, Εμπειρογνωμοσύνες, Τεχνικοί Σύμβουλοι

❖ ΕΣΠΑ 2014-2020 για το Περιβάλλον⁹

Οι Στρατηγικοί στόχοι του ΕΣΠΑ 2014-2020 για το Περιβάλλον

Η στρατηγική της χώρας στον Τομέα του Περιβάλλοντος (ΤτΠ) για την Προγραμματική Περίοδο (ΠΠ) 2014-2020 περιλαμβάνεται στην 3η Χρηματοδοτική Προτεραιότητα (ΧΠ) του ΕΣΠΑ 2014 -2020 Προστασία του περιβάλλοντος – μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον» (ΧΠ3), με βασική επιδίωξη τη μετάβαση σε μια οικονομία φιλική στο περιβάλλον με αποδοτική χρήση των πόρων και χαμηλά επίπεδα εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, παράλληλα με την προστασία του φυσικού, πολιτιστικού και δομημένου περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων.

Η ΧΠ3 αναλύεται στους Θεματικούς Στόχους (ΘΣ) 4, 5 και 6 και εστιάζει στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής με προτεραιότητα στην υλοποίηση έργων υψηλής περιβαλλοντικής σημασίας που άπτονται του Ευρωπαϊκού Περιβαλλοντικού Κεκτημένου (ΕΠεΚ), κυρίως στη διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων. Η προτεραιότητα αυτή αντικατοπτρίζεται ευθέως στο ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ.

Οι προτεραιότητες του ΤτΠ του ΥΜΕΠΕΡΑΑ αντιστοιχούνται στο πλαίσιο των ΘΣ4: υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς, ΘΣ5: προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων και ΘΣ6: διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων, που συνεργούν άμεσα στην προαγωγή του ΤτΠ.

⁹ https://www.espa.gr/elibrary/Metafores_Perivallon_2014GR16M1OP001_1_5_el.pdf

Ειδικότερα:

- Στο πλαίσιο του ΘΣ4 προωθείται η αιεφόρος πολυτροπική αστική κινητικότητα, η έξυπνη διαχείριση της ενέργειας σε δημόσιες υποδομές και κτίρια, η αξιοποίηση του δυναμικού συμπαραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού υψηλής απόδοσης (ΣΥΘΗΑ) και η διεύρυνση της χρήσης τηλεθέρμανσης.
- Στο πλαίσιο του ΘΣ5 στοχεύεται η υποστήριξη της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της αντιμετώπισης υψηλής επικινδυνότητας πλημμυρικών φαινομένων.
- Στο πλαίσιο του ΘΣ6 προωθείται σταδιακή ικανοποίηση και εξειδίκευση των απαιτήσεων του ΕΠΕΚ σε όλους τους τομείς και, ιδίως στους τομείς αποβλήτων και υδάτων. Προβλέπονται εμβληματικές παρεμβάσεις για τη βελτίωση και αναζωογόνηση του αστικού περιβάλλοντος, καθώς και στοχευμένες δράσεις για μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, περιορισμό του θορύβου και προστασία της βιοποικιλότητας.

Πλαίσιο διαμόρφωσης των στρατηγικών στόχων του Ε.Π. ΥΜΕΠΕΡΑΑ για το Περιβάλλον

- Στρατηγικές Κατευθύνσεις Συναφών Προγραμμάτων και Οδηγιών
- Αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης και ανάγκες του Τομέα

Η στρατηγική αυτή εξειδικεύεται σε δύο στόχους:

- την αιεφόρο διαχείριση των περιβαλλοντικών μέσων, του φυσικού αποθέματος και των Αστικών Κέντρων.
- τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της Δημόσιας Διοίκησης στο σχεδιασμό και την εφαρμογή συνεκτικής και αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής.

Οι παρεμβάσεις αφορούν ανάπτυξη περιβαλλοντικών υποδομών, παροχή άμεσων ενισχύσεων και υλοποίηση δράσεων χάραξης και εφαρμογής περιβαλλοντικής πολιτικής ιδίως στο υδατικό περιβάλλον, κλιματική αλλαγή, φυσικό περιβάλλον και βιοποικιλότητα, και πολιτική προστασία και πρόληψη περιβαλλοντικών κινδύνων.

Κάποιες από τις βασικές ανάγκες του ΤτΠ συνοψίζονται στις ακόλουθες:

- Βελτίωση της ποιότητας της ζωής του πληθυσμού και αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής κυρίως στο αστικό περιβάλλον, ιδίως μέσω χρήσης μεθόδων/συστημάτων ενεργειακής αποδοτικότητας, βιοκλιματικού σχεδιασμού, αξιοποίησης των ΑΠΕ, παρεμβάσεων σε Νοσοκομεία με γνώμονα την εξοικονόμηση ενέργειας μέσω ΣΗΘΥΑ.
- Αξιοποίηση της απορριπτόμενης θερμότητας μεγάλων ηλεκτροπαραγωγικών μονάδων κοντά σε πόλεις, με στόχο τη μείωση της αστικής ατμοσφαιρικής ρύπανσης και των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, και την εξοικονόμηση ενέργειας (τηλεθέρμανση).
- Αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και προσαρμογή στις νέες ξηροθερμικές συνθήκες και τα ενδεχόμενα ακραία καιρικά φαινόμενα, όπως οι πλημμύρες.
- Ολοκλήρωση των υποδομών δικτύων αποχέτευσης και ΕΕΛ για κάλυψη των οικισμών Β' προτεραιότητας και υλοποίηση υποδομών δικτύων αποχέτευσης και εγκαταστάσεων επεξεργασίας αστικών λυμάτων οικισμών Γ' προτεραιότητας.

Παραδοτέο D6.1.3: Σχέδιο Κεφαλαιοποίησης Αποτελεσμάτων του Έργου

- Προσαρμογή και μετριασμός των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στον τομέα της βιοποικιλότητας και ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των ευαίσθητων περιοχών με στόχο την άμβλυνση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στη βιοποικιλότητα.
- Θεσμοθέτηση, προστασία και αποτελεσματικότερη διαχείριση τύπων οικοτόπων και ειδών.

Ιεράρχηση των Αναγκών

Η ιεράρχηση των αναγκών προκύπτει από την ταχύτητα, την πληρότητα και την ποιότητα της προσαρμογής της Χώρας στο ΕΠΕΚ, καθώς και από την εφαρμογή παρεμβάσεων αστικής αναζωογόνησης σε υποβαθμισμένες περιοχές με έντονη αναπτυξιακή δυναμική. Ειδικότερα:

1. Η διασφάλιση της ποιότητας παραγωγής περιβαλλοντικών στρατηγικών, υποστήριξης αποφάσεων και ανάπτυξης προτύπων, εργαλείων, συστημάτων κ.λπ
2. Η προώθηση των ανώτερων ιεραρχικά μεθόδων και υποδομών διαχείρισης αποβλήτων και η διασφάλιση της αυτάρκειας της χώρας σε υποδομές ανάκτησης συμμείκτων αστικών αποβλήτων αποτελεί την πλέον κρίσιμη επιλογή της Χώρας
3. Η σταδιακή ολοκλήρωση των υποδομών δικτύων αποχέτευσης και ΕΕΛ, επεξεργασίας λυμάτων και αδρανών αποβλήτων, υγειονομικών και επικίνδυνων αποβλήτων και η εισαγωγή μεθόδων προστασίας των εδαφικών πόρων και των υπόγειων υδάτων
4. Η εφαρμογή αποδοτικών μεθόδων χρήσης νερού για αύξηση επάρκειας, πρόληψη και έλεγχο των διαρροών και αποτελεσματική χρήση του νερού
5. Η διασφάλιση της βιοποικιλότητας
6. Δράσεις που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση τελικής ενέργειας σε δημόσιες υποδομές

Αναμενόμενα αποτελέσματα του Ε.Π. ΥΜΕΠΕΡΑΑ για το Περιβάλλον

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα του Ε.Π. ΥΜΕΠΕΡΑΑ στον ΤτΠ είναι:

- Ουσιαστική εναρμόνιση των τομέων του ΤτΠ με το ΕΠΕΚ.
- Βελτίωση του πλαισίου άσκησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε όλους τους υποτομείς όπως περιβάλλον, ενεργειακή αποδοτικότητα και πράσινη οικονομία.
- Προαγωγή της βιώσιμης αστικής κινητικότητας και της αστικής αναζωογόνησης σε περιβαλλοντικό, οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο σε υποβαθμισμένες περιοχές ή/και σε αστικές λειτουργικές περιοχές με δυναμικά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά.
- Βελτίωση της πρόληψης και ανταπόκριση στη διαχείριση κινδύνων.
- Μείωση των πλημμυρών και των επιπτώσεών τους στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον.
- Προστασία της βιοποικιλότητας και μείωση του κατακερματισμού των βιοτόπων ιδίως στις περιοχές Natura 2000, σε συνδυασμό με εξορθολογισμό της διοίκησης, επιτήρησης και της διαχείρισής τους.
- Πρόληψη της παραγωγής αποβλήτων, προώθηση επενδύσεων ανακύκλωσης και ανάκτησης αποβλήτων, ολοκλήρωση κατάλληλου δικτύου υποδομών διάθεσης αποβλήτων, προώθηση της

επεξεργασίας ιλύος από ΕΕΛ και της ασφαλούς διαχείρισης αδρανών, επικινδύνων βιομηχανικών και υγειονομικών αποβλήτων.

- Αύξηση του εξυπηρετούμενου πληθυσμού και προστασία του περιβάλλοντος από τα αστικά λύματα.
- Ολοκληρωμένη προστασία και διαχείριση των υδατικών πόρων.
- Ενσωμάτωση του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού στην αναπτυξιακή διαδικασία και τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη και αναζωογόνηση.
- Μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και του θορύβου μέσω περαιτέρω προώθησης στοχευμένων δράσεων βιοκλιματικής αστικής ανάπτυξης.
- Ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στις υποδομές μεταφορών.

9. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

9.1 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: Σύμφωνο Συνεργασίας Δράσεων Κεφαλαιοποίησης

ΣΥΜΦΩΝΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ BEST-U

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING BETWEEN THE MEMBERS OF BEST-U PROJECT

Οι εταίροι του έργου Best – U:

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, εφεξής καλούμενη ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ Α.Ε., νομίμως εκπροσωπούμενη από τον/την, με έδρα στη Θεσσαλονίκη, 1ο χλμ. Θέρμης - Τριαδίου, 57001 - Τ.Θ. 60497 Ελλάδα.

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΕΡΡΩΝ Α.Α.Ε. Ο.Τ.Α., εφεξής καλούμενη ΑΝ.Ε.ΣΕΡ. Α.Ε., νομίμως εκπροσωπούμενη από τον/την....., με έδρα στις Σέρρες, Β. Αλεξάνδρου 2, Ελλάδα.

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΔΑ ΒΑΝΣΚΟ, εφεξής καλούμενη ΕΔΑ ΒΑΝΣΚΟ, νομίμως εκπροσωπούμενη από τον/την, με έδρα στη Βουλγαρία, 24Α, TODORIN VRAH STR.

Ο ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ECO NEVROKOP εφεξής καλούμενος ECO Nevrokop, νομίμως εκπροσωπούμενος από τον/την, με έδρα στη Βουλγαρία, 2900 Gotse Delchev, 8 Iliya Pramatarski Str.

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ HIGH WEST RODHOPI, εφεξής καλούμενη ΕΔΑ High West Rodopi, νομίμως εκπροσωπούμενη από τον/την, με έδρα στη Βουλγαρία, City Devin, St. "Yavor" №3, fl. 4 , Apt . 10.

The members of Best-U project:

DEVELOPMENT AGENCY OF EASTERN THESSALONIKI'S, hereinafter referred to as ANATOLIKI S.A., represented by, with its head office in Thessaloniki, 1st Km Thermis-Triadiou, Gold Center, 57001 Thermi, Greece.

SERRES DEVELOPMENT AGENCY - S.A., hereinafter referred to as ANESER S.A., represented by, with its head office in Serres, 2, V. Alexandrou str., Greece.

ECONOMIC DEVELOPMENT AGENCY BANSKO, hereinafter referred to as ΕΔΑ BANSKO, represented by, with its head office in Bulgaria, 24A, TODORIN VRAH STR.

Association Eco Nevrokop, hereinafter referred to as ECO Nevrokop, represented by, with its head office in Bulgaria, 2900 Gotse Delchev, 8 Iliya Pramatarski Str.

ECONOMIC DEVELOPMENT AGENCY HIGH WEST RODOPI, hereinafter referred to as ΕΔΑ High West Rodopi, represented by

with its head office in Bulgaria, City Devin, St. "Yavor" №3, fl. 4 , Apt . 10.

Ιστορικό

Στο πλαίσιο του Έργου " Best Water Use" Best – U, το οποίο υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος Συνεργασίας Interreg V-A «Ελλάδα-Βουλγαρία 2014-2020» κατά τη χρονική περίοδο 2017-2019, οι ανωτέρω εταίροι συμφωνούν στη διάδοση των αποτελεσμάτων του έργου και σε άλλους οργανισμούς, περιφέρειες και χώρες πέραν της κοινοπραξίας καθώς και στη συνέχιση παροχής υποστήριξης και προώθησης των πιλοτικών δράσεων του έργου στους ήδη εμπλεκόμενους φορείς.

Στόχοι Συμφώνου

Η υπογραφή του παρόντος συμφώνου συνεργασίας στοχεύει στην επίτευξη των κατωτέρω στόχων και δράσεων κεφαλαιοποίησης του έργου Best -U:

- Προώθηση εκπαιδευτικού εγχειριδίου σε τοπικούς φορείς πέραν των εμπλεκόμενων στην πιλοτική δράση, με θέμα τη «βέλτιστη χρήση» των υδάτων, επικεντρωμένη στα δημοτικά ύδατα, βάσει της κεφαλαιοποίησης των βέλτιστων πρακτικών της ΕΕ.
- Κινητοποίηση των τοπικών και περιφερειακών αρχών για προώθηση δράσεων ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης των πολιτών και των επιχειρήσεων σχετικά με τη βέλτιστη διαχείριση υδατικών πόρων, όπως ενημερωτικές εκδηλώσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα σε εκπαιδευτικούς, σχολεία και πολίτες, διαφημιστικά σποτ, εκπαιδευτικό υλικό, κ.α.
- Ευαισθητοποίηση και συμμετοχή και άλλων φορέων και επιχειρήσεων στην ορθή διαχείριση υδατικών πόρων, και συμμετοχή αυτών στην ανάπτυξη προγραμμάτων εκπαίδευσης.
- Διατήρηση και ενεργή υποστήριξη του δικτύου διασυνοριακών υπηρεσιών όπου συμμετέχουν τοπικοί φορείς και από τις δύο χώρες (Ελλάδα, Βουλγαρία), με σκοπό τη συνέχιση:
 - ανταλλαγής εμπειριών στον τομέα της πολιτικής και της επικοινωνιακής διαχείρισης των αστικών υδάτων,
 - ανταλλαγής πληροφοριών για ολοκληρωμένα περιβαλλοντικά προγράμματα και στις δύο χώρες,

Background

Within the framework of the project " Best Water Use" Best – U", developed in the framework of the European Programme Interreg V-A "Greece – Bulgaria 2014-2020" during the period 2017-2019, the members mentioned above agree to disseminate the results of the project to other local organizations, regions and countries in addition to the consortium ,as well as to continue supporting and promoting the pilot actions of the project to the already involved actors.

Objectives

The signing of this Memorandum of Understanding is aimed at the objectives and capitalization actions of Best-U project, as are described below:

- Promotion of "best water use" training manual to local actors beyond those involved in the pilot actions of the project, based on the capitalization of EU best practices.
- Motivate local and regional authorities to promote awareness and information campaigns for citizens and businesses on the best use of water resources, such as informative events, educational programs for teachers, schools and citizens, advertising spots, educational material, etc.
- Raise awareness and involve other actors and businesses in the best water use project, while at the same time, to involve them in the development of relative educational programmes.
- Maintain and support the cross-border services network where are involved local actors from both countries (Greece, Bulgaria), in an attempt to:
 - exchange experience in the field of urban water policy and communication,

Παραδοτέο D6.1.3: Σχέδιο Κεφαλαιοποίησης Αποτελεσμάτων του Έργου

- υλοποίησης διακρατικών on-line σεμιναρίων (webinars) στους εκπαιδευτικούς και τους παιδαγωγούς,
 - προώθησης εφαρμογής πιλοτικών δράσεων σε ετήσια βάση και τελετές βράβευσης «Βέλτιστης Χρήσης Ύδατος»,
 - προώθησης διαδραστικών ηλεκτρονικών παιχνιδιών σε περιβαλλοντικά ζητήματα στους πολίτες.
- exchange information for integrated environmental programmes in both countries,
 - implement cross-border educational webinars to teachers and educators,
 - promote project's pilot actions along with the awards event for the "best water use" on an annual basis,
 - promote interactive electronic games (e-games) relevant with environmental issues to citizens.

Μέσα επίτευξης στόχων

Για την επίτευξη των ανωτέρω στόχων, οι εταίροι δεσμεύονται να χρησιμοποιήσουν τα παραδοτέα/ εργαλεία που δημιουργήθηκαν και αναπτύχθηκαν κατά την υλοποίηση των δράσεων του Έργου Best -U:

- Εκπαιδευτικά προγράμματα και εγχειρίδιο εκπαιδευτών/ εκπαιδευτικό υλικό.
- Διαδραστικά ηλεκτρονικά παιχνίδια (e-games) σε περιβαλλοντικά ζητήματα και εφαρμογές σε κινητά/ tablets (mobile applications).
- Οδηγός Καλών Πρακτικών διαχείρισης υδατικών πόρων μεταξύ των διαφορετικών χρήσεων ύδατος στην Ελλάδα, αλλά και στις λοιπές χώρες της Ευρώπης.
- Δίκτυο τοπικών φορέων συμπεριλαμβανομένου των σχολείων.
- Συνέχιση πιλοτικών δράσεων του έργου και καθιέρωση ετήσιας τελετής βράβευσης.
- Ιστότοπος έργου
- Ενημερωτικές ημερίδες και διαφημιστικά.

Αξιολόγηση

Οι εταίροι δεσμεύονται να παρέχουν πληροφορίες σχετικά α) με τους νέους φορείς που προσεγγίστηκαν, ενημερώθηκαν και ευαισθητοποιήθηκαν για την ορθή διαχείριση υδατικών πόρων, β) τους φορείς που συμμετείχαν στις δράσεις προώθησης μιας υπεύθυνης περιβαλλοντικά συμπεριφοράς, γ) τις δράσεις που υλοποιήθηκαν και το αποτέλεσμα αυτών, και δ) την επίδραση της στρατηγικής κεφαλαιοποίησης στην

Means/ Tools for capitalization

In order the above goals to be achieved, partners are committed to use the deliverables and tools developed during Best-U project implementation:

- Educational programmes and material
- Interactive electronic games (e-games) on environmental issues and mobile applications.
- Best practices guide regarding the management of water resources between the different uses of water in Greece, and in other countries.
- Network of local actors including schools.
- Continuance of project's pilot actions and establishment of an annual awards event.
- Project's web -site.
- Awareness events and promotional material.

Evaluation

The partners are committed to provide information on (a) new actors who have been approached and informed regarding the best management of water resources; (b) the actors involved in actions to promote responsible

Παραδοτέο D6.1.3: Σχέδιο Κεφαλαιοποίησης Αποτελεσμάτων του Έργου

υιοθέτηση και εφαρμογή ευνοϊκών πολιτικών από τους τοπικούς και περιφερειακούς φορείς για τη διαχείριση των υδατικών πόρων σε αστικό επίπεδο.

Τα αποτελέσματα της στρατηγικής κεφαλαιοποίησης θα αξιολογηθούν από τον Επικεφαλής Εταίρο της κοινοπραξίας και θα μπορούν να προωθηθούν – κατόπιν συμφωνίας των εταίρων – για μελλοντικές χρηματοδοτήσεις.

Αυτό το μνημόνιο συμφωνίας δεν εμποδίζει τα συμβαλλόμενα μέρη από οποιαδήποτε συνεργασία με τρίτους στις συμφωνηθείσες δράσεις.

Διάρκεια

Είναι σημαντικό το παρόν σύμφωνο συνεργασίας να δημιουργεί μια συνεχή σχέση μεταξύ των μερών. Για το σκοπό αυτό, η διάρκεια της συμφωνίας θα συνεχιστεί μέχρις ότου τα μέρη αποφασίσουν να την καταργήσουν, μέσω γραπτής ειδοποίησης. Προκειμένου να διασφαλιστεί η εγκυρότητα και η καταλληλότητα της παρούσας συμφωνίας, το συμφωνητικό θα μπορεί να αναθεωρείται και να τροποποιείται σε οποιαδήποτε στιγμή αμοιβαίας συμφωνίας των μερών.

ΕΤΑΙΡΟΣ 1:

Όνομα, Υπογραφή, Σφραγίδα

Τόπος, Ημερ/νία

ΕΤΑΙΡΟΣ 2:

Όνομα, Υπογραφή, Σφραγίδα

Τόπος, Ημερ/νία

ΕΤΑΙΡΟΣ 3:

Όνομα, Υπογραφή, Σφραγίδα

Τόπος, Ημερ/νία

ΕΤΑΙΡΟΣ 4:

Όνομα, Υπογραφή, Σφραγίδα

environmental behavior; (c) the implemented actions and their effect, and (d) the impact of the capitalization strategy on the adoption and implementation of favorable policies by local and regional bodies for the management of water resources at urban level.

The results of capitalization strategy will be evaluated from the lead Partner of the project and will be promoted – if necessary/ acceptable from the partnership – for future funding.

This memorandum of understanding will not impede the parties from being able to carry out cooperation with third parties in the areas agreed.

Duration:

It is essential that this Memorandum of Understanding creates a continuous relation between the parties. To this purpose the duration of this agreement will continue until the parties decide to end it up, via written form. In order to ensure the validity and pertinence of this agreement, the Memorandum will be able to be revised and modified in any moment of mutual agreement by the parties.

PARTNER 1:

Name, function, signature, stamp

Date and Place

PARTNER 2:

Name, function, signature, stamp

Date and Place

PARTNER 3:

Name, function, signature, stamp

Date and Place

PARTNER 4:

Παραδοτέο D6.1.3: Σχέδιο Κεφαλαιοποίησης Αποτελεσμάτων του Έργου

Name, function, signature, stamp

Τόπος, Ημερ/νία

Date and Place

ΕΤΑΙΡΟΣ 5:

Όνομα, Υπογραφή, Σφραγίδα

PARTNER 5:

Name, function, signature, stamp

Τόπος, Ημερ/νία

Date and Place